Należność pocztowa opłacona ryczałtem. Rok. VIII

Wp. Twardo Stanisław
Inspekt. Administr. M.S.W.
Nowy Świat 69

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALN

№ 21.

Warszawa, 23-go maja 1926 r.

Cena numeru 1 złoty.

WAPNO NA BIEŻĄCY SEZON BUDOWLANY

Zrzeszenie Samorządów Powiatowych, przyjąwszy dn. 1 kwietnia r. b. **wyłączne przedstawicielstwo Zakładów Wapiennych „Jaworznia" pod Kielcami dla Samorządów,**

poleca na bieżący sezon wapno grube, budowlane, **po Zł. 26 gr. 50 za tonnę loco st. Kolej. Piekoszów** (pod Kielcami).

Wapno Jaworzyńskie

wypalane jest z czystego marmuru, w piecach gazowych. Przed wysyłaniem jest rafowane przez siatkę, dla usunięcia miału.

Analiza chemiczna wapna jaworzyńskiego wykazała **99. 44% czystego wapna.**

Dla otrzymania **1 metra** sześciennego lasowanego wapna potrzeba **275 do 280 kilogr.** suchego wapna jaworzyńskiego.

Dla oszczędzenia na transporcie, wskazane jest kupowanie wapna wysokoprocentowego, jakiem jest **Wapno Jaworzyńskie.**

Wapno wysyłane jest **zasadniczo** za zaliczeniem kolejowem, jednak **Wydziałom Powiatowym** udzielamy **kredytu wekslowego do wysokości 75% zamówienia,** przyczem weksle winny być przesyłane **wraz z zamówieniem i zadatkiem w gotówce.**

Zamówienia skierowywać należy pod adresem **Zrzeszenia Samorządów Powiatowych.** (Warszawa, Leszczyńska 6). Skrót telegr. **„Sampow"**, telefon międzymiastowy **177-30**, konto P. K. O. dla przesyłania gotówki **50.185.**

UWAGA I: Miejsce płatności weksli powinno być wyznaczone tam, gdzie jest Oddział, lub też zastępstwo Banku Polskiego.

UWAGA II: Zmiany cen będą ogłaszane w „Samorządzie".

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO.

PRENUMERATA KWARTALNA 10 ZŁOTYCH POLSKICH.
NUMER POJEDYNCZY 1 ZŁOTY.
KONTO CZEKOWE POCZT. KASY OSZCZ. № 1520.

ADMINISTRACJA „SAMORZĄDU"— WARSZAWA, LESZCZYŃSKA 6. TELEFON 301-93.
CZYNNE OD GODZINY 8 DO 3.
REDAKCJA—KOPERNIKA 30. TELEFON 131-92 i 225-50.
Redakcja rękopisów nie zwraca.

OGŁOSZENIA ZWYKŁE ZA TEKSTEM STRONA—200 ZŁ. POL. OGŁOSZENIA CYFROWE, ILUSTROWANE i W TEKŚCIE o 50 proc. DROŻEJ, OGŁOSZENIA ZWIĄZKÓW SAMORZĄDOWYCH DOSTARCZONE BEZPOŚREDNIO DO ADMINISTRACJI o 25 proc. TANIEJ. OGŁOSZENIA, NADESŁANE BEZ PODANIA WYMIARU, DRUKUJE SIĘ NA 1/4 STRONY.

Redaktor Dr. Maurycy Zdzisław Jaroszyński.

Komitet Redakcyjny: *Józef Bek*, pos. *Aleksander Bogusławski, Stefan Boguszewski, Wacław Gajewski. Władysław Korsak, Joachim Wołoszynowski.*

ROK VIII. WARSZAWA, 23-go MAJA 1926 R. Nr. 21.

TREŚĆ Nr. 21. 1) Powiatowe i miejskie kasy oszczędności w b. Królestwie Kongresowem i w województwach wschodnich. — R. Lenartowicz. 2) W sprawie przepisów budżetowych dla związków komunalnych. — St. Pachnowski. 3) Dochody i wydatki związków samorządowych woj. Lwowskiego w 1924 r. 4) Dookoła spraw samorządowych. 5) Z Biura Zjazdów Samorządu Ziemskiego. 6) Z życia samorządu. 7) Gmina wiejska i miejska: a) Uwagi samorządowca w odniesieniu do zdrojowisk. — Dr. F. Kmietowicz. b) Z gmin. 8) Poradnik samorządowy. 9) Ogłoszenia.

Powiatowe i miejskie kasy oszczędności w b. Królestwie Kongresowem i w województwach wschodnich.

Powiatowe i miejskie kasy oszczędności w b. Królestwie Kongresowem i w województwach wschodnich powstają na mocy punktu c) artykułu 7-go dekretu o tymczasowej ordynacji powiatowej i punktu 10 artykułu 11-go dekretu o samorządzie miejskim z dnia 4 lutego 1919 r. względnie na podstawie rozporządzenia Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich z dnia 14 sierpnia 1919 r. o ustawie miejskiej (Dz. Urz. Z. C. Z. W. Nr. 12 poz. 99).

Statut wzorowy, regulujący działalność tych kas, został rozesłany przy okólniku Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Nr. 347 z dn. 7 czerwca 1919 r. L. 57959-XVIII-824.

Odnośne uchwały powiatowych związków komunalnych, dotyczące statutów kas oszczędności, są zatwierdzane przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu na podstawie art. 47 p. 4 dekretu o tymczasowej ordynacji powiatowej z dn. 4 lutego 1919 r. (Dz. Praw Nr. 13, poz. 141), oraz art. 38 dekretu z dn. 4 lutego 1919 r. o samorządzie miejskim (Dz. Pr. Nr. 13 poz. 140), a o ile chodzi o wschodnie województwa kresowe na podstawie rozporządzenia Komisarza Generalnego Ziem Wschodnich z dnia 14 sierpnia 1919 r. o ustawie miejskiej (Dz. Urz. Z.C.Z.W. Nr. 12, poz. 99), bowiem kresy posiadają jednakową ordynację powiatową z b. Kongresówką.

Powiatowych i miejskich kas oszczędności w b. Królestwie Kongresowem i w województwach wschodnich istnieje około 40, ponadto powstały dwie miejskie kasy oszczędności w Busku i Grodzisku (miasta niewydzielone). Ilość kas z każdym miesiącem wzrasta, co świadczy o potrzebie zakładania tych instytucyj finansowych w powiatach i miastach.

Ponieważ w każdej dzielnicy Rzeczypospolitej Polskiej istnieją odmienne podstawy prawne oraz statuty takich kas, Ministerstwo Skarbu w porozumieniu z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych opracowało nową ustawę o komunalnych kasach oszczędności. Projekt tej ustawy został uzgodniony na konferencjach międzyministerjalnych, odbytych w Ministerstwie Skarbu przy współudziale przedstawicieli Ministerstwa Sprawiedliwości, Spraw Wewnętrznych oraz Skarbu i będzie w najbliższym czasie wniesiony do Sejmu.

Do statutu wzorowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z r. 1919 zostały wprowadzone w latach 1923, 1924 i 1925 w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu zmiany i uzupełnienia.

Zmiany te uprawniają zarządy kas do przeprowadzania niektórych operacyj *bankowych*, przez co kasy zyskują na żywotności i na sile przy uwzględnianiu potrzeb gospodarczych i społecznych.

Przy zatwierdzaniu statutów kas Ministerstwo Spraw Wewnętrznych zaleca poddawać pod rozwagę wydziałów powiatowych, w drodze odpowiedniej uchwały sejmików, względnie rad miejskich następujące, wyżej wzmiankowane, dodatkowe zmiany:

1) Uzupełnienie § 9 postanowieniami o treści:

„Urzędnicy kontraktowi nie korzystają z praw urzędników związków komunalnych".

oraz postanowieniami do tegoż paragrafu w brzmieniu:

„D) Urzędnicy kasy podlegają bezpośredniemu kie-

rownictwu dyrektora kasy na zasadzie przepisów i regulaminów ,wydanych przez zarząd kasy oraz obowiązkom, wynikającym z niniejszego statutu.

E) Od urzędników zarządu, nie wyłączając dyrektora, władza nadzorcza może zażądać złożenia kaucji, poręczenia lub innej formy zabezpieczenia ich czynności.

2) Uzupełnienie § 21 postanowieniem w brzmieniu:

„Kasa może prowadzić za gwarancją powiatowego związku komunalnego agentury Banku Polskiego, Banku Gospodarstwa Krajowego, Państwowego Banku Rolnego na zasadzie umów, zawartych z temi Bankami i przyjętych przez Sejmik powiatowy, oraz zatwierdzonych przez władzę nadzorczą".

3) Uzupełnienie § 23 oddzielnem postanowieniem w brzmieniu:

„Kasa może przyjmować do inkasa, dyskonta i redyskonta weksle samorządów gminnych, organizacyj współdzielczych, kooperatyw, związków rolnych i pojedyńczych rolników, przemysłowców lub rzemieślników--zabezpieczonych żyrem osób, dających pełną finansową gwarancję";

4) Uzupełnienie § 25 punktami w brzmieniu:

7-ym w pożyczkach na weksle i skrypty dłużne (§§ 29 a i b);

8-ym: w pożyczkach, udzielanych gminnym lub miejskim kasom oszczędności (§ 27);

9-ym: „W przedsiębiorstwach powiatowego związku komunalnego, o ile fundusze ulokowane w tych przedsiębiorstwach będą zagwarantowane majątkiem i dochodami związku komunalnego przez odnośną uchwałę".

5) Uzupełnienia § 27 postanowieniami w brzmieniu:

D) Kasom pożyczkowo-oszczędnościowym, gminnym lub miejskim, mogą być udzielane pożyczki na przeciąg lat dwóch z warunkiem uprzedniego uzyskania uchwały zebrania gminnego (Rady gminnej) lub rady miejskiej, o przyjęciu przez odnośną gminę lub miasto gwarancji za spłatę w terminie pożyczki i procentów.

E) Kasie przysługuje prawo żądania wykazu stanu majątkowego petenta, poświadczonego przez notarjusza, magistrat lub urząd gminny.

6) Uzupełnienie punktu a § 29 zdaniem:

„Banku Gospodarstwa Krajowego, Państwowym Bankom Rolnym, Polskim Bankom Komunalnym i Pocztowej Kasie Oszczędności".

7) Wprowadzenie po § 29 nowego paragrafu 29a w brzmieniu:

„A) Kasa wydaje pożyczki na weksle krótkoterminowe o dwóch podpisach osób, dających pełną finansową gwarancję.

B) Ogólna suma pożyczek na weksle nie może przekraczać 50% wkładów kasy".

8) Zamieszczenie po § 29a nowego paragrafu (29b) w brzmieniu:

„Celem popierania rolnictwa, odbudowy i wogóle przemysłu kasa będzie dawać pierwszeństwo pożyczkom: na zakup nawozów sztucznych, zboża siewnego, inwentarza żywego i martwego, materjałów budowlanych oraz na zakup maszyn, surowca lub narzędzi, potrzebnych dla rozszerzenia warsztatów prac w przemyśle i rzemiośle.

Z pożyczek tych korzystać mogą zarówno instytucje społeczne (spółdzielnie i związki), jak i pojedyńcze osoby.

Pożyczki te zabezpieczone być winny wekslami żyrowanemi conajmniej przez dwie osoby, lub skryptami dłużnemi, poręczonemi przez dwie osoby, dające pełną finansową gwarancję.

Warunki, na jakich tego rodzaju pożyczki mogą być udzielane, określa w każdym poszczególnym przypadku zarząd kasy".

9) Uzupełnienie § 30 wymienionego statutu postanowieniami w brzmieniu:

„D) Pożyczki hipoteczne udziela się za półrocznem obu stronom przysługującem wypowiedzeniem z zastrzeżeniem, że budynki, obciążone pożyczką kasy oszczędności przez cały czas trwania pożyczki, ubezpieczone będą od ognia do wysokości conajmniej udzielonego przez kasę kredytu w Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych.

E) Kasa może żądać dowodu opłacenia bieżącej należytości ubezpieczeniowej oraz specjalnego oświadczenia Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych, że w razie pożaru premję ubezpieczeniową wypłaci kasie".

10) Uzupełnienie § 33 punktem D w brzmieniu:

„W razie potrzeby, na podstawie każdorazowej osobnej uchwały sejmiku, zatwierdzonej przez władze nadzorcze, zarząd może zaciągać pożyczki na cele specjalne (popieranie rolnictwa, rzemiosła, przemysłu lub odbudowy) lub inwestycyjne do wysokości ...-krotnej zakładowego kapitału kasy w Banku Polskim, Państwowym Banku Rolnym, Polskim Banku Komunalnym, Banku Gospodarstwa Krajowego, Pocztowej Kasie Oszczędności, poddając się całkowicie statutom tych Banków, względnie statutowi Pocztowej Kasy Oszczędności.

Uchwały powiatowych związków komunalnych i rad miejskich w przedmiocie zakładania kas oszczędności powiatowych i miejskich powinny odpowiadać warunkom, przewidzianym w okólnikach Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Nr. 347 z dn. 7 czerwca 1919 r., № 57959-XVIII-824-1 i № 709 z dn. 23 października 1919 r. L. S.K. 225-I, a mianowicie:

1) Uchwały powiatowych związków komunalnych i rad miejskich powinny odpowiadać przedewszystkiem przepisom art. 28 dekretu o tymczasowej ordynacji powiatowej z dn. 7 lutego 1919 r. (Dz. Pr. Nr. 13, poz. 141) lub art. 33 dekretu o samorządzie miejskim (Dz. Pr. Nr. 13, poz. 140). Uchwały te bowiem nakładają na związek komunalny ciężary analogiczne do obowiązków, wypływających z zaciągnięcia pożyczki.

2) Uchwały powiatowych związków komunalnych i rad miejskich powinny zawierać wyraźne postanowienie przyjęcia odpowiedzialności za całość i bezpieczeństwo funduszów kasy całym swoim majątkiem i wszystkiemi dochodami.

3) Uchwały powiatowych związków komunalnych i rad miejskich powinny wyraźnie przeznaczać kwotę, przewidzianą w odpowiednich budżetach na koszty założenia i urządzenia kasy z podaniem warunków tej dotacji.

4) Uchwały te powinny również wskazać sposób zabezpieczenia walorów od kradzieży, zniszczenia i pożaru do czasu zaprowadzenia przez związek komunalny własnych urządzeń zabezpieczających.

Ponadto wydziały powiatowe i magistraty powinny sporządzać preliminarze budżetów kas oszczędności na najbliższe półrocze z dokładnem wyszczególnieniem i u-

zasadnieniem poszczególnej pozycji w ten sposób, aby po stronie przychodowej była wymieniona suma, którą sejmik przeznaczył na koszty założenia i urządzenia kasy, po stronie zaś kredytowej wydatki osobowe oraz rzeczowe i pozostała suma przeznaczona na kapitał obrotowy kasy.

Wymienione preliminarze budżetowe powinny być przyjęte przez sejmik powiatowy względnie Radę miejską.

Wreszcie na posiedzeniach sejmiku i rady miejskiej powinny być dokonane wybory członków zarządu kasy.

W związku z tem Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w swoim czasie wyjaśniło, że przewodniczący wydziału powiatowego, względnie prezydent miasta nie może być członkiem zarządu powiatowej kasy oszczędności, ze względu na przysługujące mu w stosunku do zarządu kasy uprawnienia nadzorcze (§ 4 statutu, według którego wybór przewodniczącego, jego zastępcy i dyrektora kasy podlega zatwierdzeniu przewodniczącego wydziału powiatowego; § 7, według którego przewodniczącemu wydziału powiatowego przysługuje prawo sprzeciwu i wstrzymania wykonania uchwał zarządu i t. d.).

Ryszard Lenartowicz.

W sprawie przepisów budżetowych dla związków komunalnych.

Sprawa unormowania sposobu zestawiania budżetów związków komunalnych jest z wielu względów rzeczą pierwszorzędnej wagi. Chodzi zarówno o wprowadzenie ładu i porządku w budżetowanie związków komunalnych, co jest niezbędnym warunkiem przejrzystości gospodarki finansowej, jakoteż—i to przedewszystkiem—o względy statystyki komunalnej. Przy dzisiejszej różnolitości form budżetowych niepodobna bowiem zdać sobie dokładnie sprawy z całości gospodarki komunalnej w państwie, ani też przeprowadzać niezbędnych porównań.

Długi czas władze centralne nie miały uprawnień do normatywnego uregulowania omawianej sprawy. Dopiero rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 17 czerwca 1924 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 51, poz. 522) upoważniło i zarazem zobowiązało Ministra Spraw Wewnętrznych i Ministra Skarbu do wydania, między innemi, szczegółowych przepisów co do formy, sposobu i terminu sporządzania i uchwalania preliminarzy budżetowych związków komunalnych (§ 11 p. b cytowanego rozporządzenia).

W wykonaniu tego obowiązku Departament Samorządowy Ministerstwa Spraw Wewnętrznych (wydział finansów komunalnych) zajął się w r. b. opracowaniem szczegółowej instrukcji budżetowej mającej obowiązywac wszelkie związki komunalne na całem terytorjum Rzeczypospolitej (z wyjątkiem Śląska) począwszy od roku 1927. Czasu więc pozostało niewiele, jeżeli się zważy, iż z tego rodzaju przepisami władze samorządowe winny się możliwie wcześnie zapoznać, aby bez opóźnienia przystąpić do opracowania budżetów na rok przyszły. Licząc się z temi wymogami Ministerstwo Spraw Wewnętrznych pracuje w przyspieszonem tempie, by móc wydać rozporządzenie wykonawcze w związku z § 14 i 11 p. b i §§ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 i 12 rozporządzenia Prezydenta jeszcze w czerwcu b. r.

Za podstawę do omawianej pracy posłużył Ministerstwu obfity materjał, zebrany przez p. Peszkowskiego, naczelnika wydziału samorządowego woj. Pomorskiego, oraz tezy, opracowane przez p. Rzepkiewicza, przedstawiciela Głównego Urzędu Statystycznego. Materjał ów został już rozpatrzony na wewnętrznej konferencji w Ministerstwie, na której zostały omówione główne zasady budżetowania i związane z tem kwestje. W tej chwili przygotowuje się formalny projekt rozporządzenia w sprawie instrukcji budżetowej. Będzie on w najbliższym czasie poddany pod obrady szerszej konferencji z udziałem przedstawicieli zainteresowanych Ministerstw, zrzeszeń samorządowych, przyczem uwzględni się również przedstawicielstwo samorządu poszczególnych dzielnic. Istnieje zamiar ogłoszenia tego rozporządzenia w końcu czerwca b. r.

Celem wcześniejszego zapoznania sfer zainteresowanych z zarysowującemi się w odniesieniu do poszczególnych kwestji poglądami Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, podaję poniżej garść szczegółów, dotyczących terminów i zasad ogólnych budżetowania.

Terminy zestawiania preliminarzy budżetowych.

Terminy wykładania, uchwalania i przedkładania władzy nadzorczej budżetów związków komunalnych zostały już uregulowane § 10 rozporządzenia II Ministra Spr. Wewn. z dn. 16 sierpnia 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 82, poz. 790). Ponieważ jednak instrukcja budżetowa ze względów praktycznych winna skomasować wszelkie przepisy, z budżetowaniem związane, przeto i kwestja omawianych terminów została poddana ponownemu rozważaniu. W rezultacie zarysował się jednolity pogląd, iż wystarczającem będzie unormowanie tylko terminu przedkładania uchwalonego budżetu do zatwierdzenia, z tem zastrzeżeniem, iż obowiązkiem zarządu związku komunalnego będzie baczyć, aby preliminarz budżetowy był we właściwym czasie zestawiony i przed rozpatrzeniem podany do publicznej wiadomości (ustęp 2 § 2 rozp. Prezydenta).

Przy ustalaniu terminów przedkładania preliminarzy budżetowych do zatwierdzenia należy mieć na uwadze: 1) aby preliminarz mógł być przed rozpoczęciem się nowego okresu budżetowego zatwierdzony oraz 2) aby, o ile to jest konieczne, zostały właściwie skoordynowane terminy dla poszczególnych typów związków samorządu terytorjalnego.

Przedewszystkiem więc preliminarze gmin wiejskich z uwagi na ewentualne subwencje powiatowych związków komunalnych (art. 34 ust. z dn. 11 sierpnia 1923 r.)

oraz preliminarze krajowych związków komunalnych w województwach zachodnich, z uwagi na pokrywanie wydatków tychże przez pow. zw. kom., winny być uchwalane wcześniej, niż preliminarze powiatów, tak, aby przy ustalaniu tych ostatnich wiadome były niezbędne sumy dla gmin i związków krajowych.

Z powyższych powodów, jakoteż i biorąc pod uwagę znaczną ilość gmin wiejskich w powiatach województw południowych i zachodnich, uznano za wskazane ustalenie terminu prekluzyjnego dla przedłożenia budżetów gmin wiejskich na dzień 1 października każdego roku, poprzedzającego rok obrachunkowy (w najlepszym razie możnaby termin ten przesunąć o dni 15, ale nie więcej). Termin dla związków krajowych winien przypaść na 1 listopada, dla powiatowych związków komunalnych zaś na 1 grudnia każdego roku, poprzedzającego rok obrachunkowy.

Ogólne zasady budżetowania.

Jako podstawową zasadę budżetowania podkreślić należy zasadę „jedności budżetu", wypowiedzianą w § 2 rozporządzenia Prezydenta, w myśl której budżet, jako plan gospodarczy związku komunalnego, ujmuje wszystkie dochody i wydatki, spodziewane w następnym roku obrachunkowym.

Z powyższej zasady wynika, iż preliminarz budżetowy winien objąć tak w dochodach, jak i wydatkach całokształt gospodarki związku komunalnego. Nie można przeto zestawiać oddzielnych preliminarzy dla poszczególnych „funduszy" (drogowego, szkolnego i t. d.), jak to się jeszcze praktykuje w wielu powiatach woj. południowych. Rozporządzenie Prezydenta z dn. 17 czerwca 1924 r., jak i ustawa z dn. 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych, uznaje tylko jeden fundusz zw. komunalnych, obejmujący dochody w budżecie zawarte, z którego to funduszu ogólnego pokrywa się wszelkie wydatki. Zasadzie tej nie przeszkadza fakt, iż na pokrycie pewnych wydatków muszą być obrócone w pierwszej linji dochody specjalne (np. opłaty drogowe); z faktu tego wypływa bowiem tylko wskazanie, aby wysokość pewnych wydatków nie była mniejszą od wysokości specjalnie na ten cel przewidzianych wpływów.

Z przytoczonej na wstępie zasady wynika również, iż preliminarz budżetowy winien objąć tak w dochodach, jak i wydatkach jedynie sumy rzeczywiste, odnoszące się bezpośrednio do gospodarstwa danego związku komunalnego, z wykluczeniem wszelkich sum przechodnich i depozytowych, pobieranych i przelewanych na rzecz skarbu państwa, względnie innych osób prawa publicznego, jak również sum przelewowych, t. j. wynikających z rozrachunków między poszczególnemi działami gospodarczemi jednego i tego samego związku. Za dopuszczalne i konieczne uważa się jedynie rozrachunki z przedsiębiorstwami, a to celem wykazania faktycznej rentowności tych ostatnich.

Do rzędu sum obrotowych, nie obejmowanych preliminarzem budżetowym, postanowiono zaliczyć wszelkie pożyczki obrotowe, zaciągane w ciągu roku obrachunkowego na poczet dochodów i spłacane w tymże roku. Podobnie wypadałoby potraktować zaliczki zwrotne, wydawane funkcjonarjuszom komunalnym z funduszów związku komunalnego.

Co do tej ostatniej kwestji zdania się jednak podzieliły. Niektórzy uczestnicy konferencji wysuwali pogląd, że zaliczki zwrotne winny figurować w wydatkach preliminarza budżetowego w postaci pewnego kredytu, przeznaczonego na ten cel, w dochodach zaś tegoż preliminarza należałoby zamieszczać pewną sumę, jako zwrot zaliczek, a to celem stworzenia pewnej tamy w wydawaniu zaliczek, uzyskania kontroli oraz kredytu dla tej części zaliczek, które nie zostaną spłacone w danym roku obrachunkowym.

Inni wypowiedzieli się przeciw tej koncepcji, zaznaczając, iż kredyt na zwrotne zaliczki nigdy nie będzie sumą rzeczywistych wydatków w tej dziedzinie. Można bowiem ustalić kredyt np. 10.000 zł., a faktycznie wydać zaliczek w ciągu roku na sumę 50.000 zł.—wobec stale uskutecznianych zwrotów i ew. przyznawania nowych zaliczek. W rezultacie otrzymamy tak w wydatkach, jak i dochodach typowe sumy obrotowe, które możnaby podawać w sprawozdaniu z wykonania budżetu (naturalnie odrębnie), ale których nie da się i niema celu przewidywać w preliminarzu.

Uzasadnione skrępowanie organów wykonawczych w tym względzie można przeprowadzić na innej drodze. Mianowicie wymogom kontroli stanie się zadość, jeżeli rachunek zaliczek będzie prowadzony poza budżetem, a ograniczenia wydawania zaliczek można ująć w pewien regulamin, który określałby wysokość zaliczki, jaką funkcjonarjusz w danym roku może otrzymać, sposób spłacania tejże oraz maksymalną sumę zaliczek, mogących być wydanemi w danym momencie.

W analogiczny sposób sprawę omawianą ujmuje skarb państwa w odniesieniu do pracowników państwowych.

Z zasady sformułowanej na wstępie wynika również, iż preliminarz budżetowy nie powinien zawierać dochodów i wydatków gospodarstwa, nie będącego własnością związku komunalnego, którem związek komunal, jedynie administruje. Zarząd związku spełnia w tym wypadku rolę administratora na cudzy rachunek. Należą tu przedewszystkiem wspólnoty, będące własnością prywatną pewnej grupy gminiaków, administrowaną w ich interesie prywatnym. Naturalnie kwestją decydującą w tej sprawie nie będzie formalne prawo własności, lecz faktyczne użytkowanie. Jeżeli bowiem pewną wspólnotą osób prywatnych związek komunalny administruje we własnym interesie, jako quasi właściciel, to w tym wypadku dochody, z tej wspólnoty płynące, jak i odnośne wydatki eksploatacyjne winny być objęte budżetem związku komunalnego, bo są związane z całością gospodarstwa związku.

Podobnie rzecz się ma z fundacjami. Jeżeli zarząd fundacji, posiadającej własne gospodarstwo na podstawie aktu fundacyjnego, przejściowo lub na stałe powierzony został zarządowi zw. komunalnego, ale z tem zastrzeżeniem, iż fundacja ma stanowić oddzielne gospodarstwo, to w takich wypadkach gospodarstwa fundacji nie należy obejmować budżetem zw. kom., który jest tylko administratorem fundacji. Jeżeli zaś fundacja (względnie legat) jest nazawsze aktem fundacyjnym przekazana związkowi komunalnemu z zastrzeżeniem jedynie, by służyła specjalnemu celowi (np. dochody mają iść na utrzymanie szpitala), to w takich wypadkach jej dochody i

wydatki winny być objęte budżetem związku komunalnego, jest to bowiem własność, acz ograniczona.

W związku z powyższem zaznaczyć należy, iż administracja majątku byłych rad dobroczynności (w zab. ros.), uznanych formalnie za własność państwową a oddanych do użytkowania związkom komunalnym, winna być objęta budżetami tych związków.

Drugą zasadą budżetowania, zawartą w § 3 rozporządzenia Prezydenta, jest podział budżetu związku komunalnego na administracyjny i budżet przedsiębiorstw komunalnych.

Preliminarz administracyjny obejmuje dochody i wydatki brutto wszystkich objektów gospodarczych i dochody czyste lub deficyty, przedsiębiorstw. Preliminarz przedsiębiorstw zawiera plany gospodarcze każdego przedsiębiorstwa z osobna.

Z tej koncepcji wynika, że faktycznym preliminarzem, ujmującym całokształt gospodarki związku komunalnego, jest preliminarz administracyjny, preliminarz przedsiębiorstw zaś przedstawia jedynie materjał orjentacyjny i stanowi jakgdyby załącznik do budżetu administracyjnego.

W związku z przyjętą zasadą zamieszczania w preliminarzu administracyjnym jedynie dochodów (wzgl. deficytów) netto przedsięb. komunalnych, rozwinęła się na konferencji dyskusja w sprawie rozszerzającego interpretowania § 3 rozporządzenia Prezydenta. Chodzi mianowicie o to, aby w budżecie administracyjnym zamieszczać jedynie dopłaty do prowadzenia instytucji dobra publicznego (szpital, gimnazjum i t. d.), aby w ten sposób ująć rzeczywiste wydatki, z utrzymaniem tych instytucji związane. Koncepcja ta jednak nie uzyskała poparcia większości uczestników konferencji.

W wyniku obrad Ministerstwo skłonne jest zająć stanowisko takie, aby do przedsiębiorstw zaliczyć i objąć osobnemi budżetami przedsiębiorstwa następujące: 1) przedsiębiorstwa o charakterze instytucji użyteczności publicznej, w których gospodarce na pierwsze miejsce stawia się użyteczność publiczną, zysk zaś jest tolerowany i dopuszczany, o ile wypływa z gospodarności, a nie z nadmiernych opłat. Będą tu zatem należały: wodociągi, gazownie, elektrownie, rzeźnie z urządzeniami pokrewnemi (chłodnie, wytwórnie lodu i t. d.), tramwaje, kolejki, teatry, lombardy, instytucje ubezpieczeniowe itd.; 2) przedsiębiorstwa czysto przemysłowo-handlowe, np. cegielnie, sklepy, apteki, instytucje kredytowe i t. d., obliczone na zysk.

Do przedsiębiorstw objętych oddzielnym budżetem należy również zaliczać fermy rolne, ośrodki rolnicze, gospodarstwa leśne (większe), tudzież prawidłowo urządzone i prowadzone gospodarstwa rybne.

Nie należy przeto zaliczać do przedsiębiorstw kom. zakładów dobra publicznego (szpital, przytułek, gimnazjum, kanalizacja i t. d.), jakoteż urządzeń komunalnych (hale targowe, jatki, targowica, waga i t. d.).

Trzecią zasadą budżetowania będzie rozróżnienie tak dochodów, jak i wydatków zwyczajnych i nadzwyczajnych. W dyskusji nad teoretycznem ujęciem tego problemu zarysowały się różne poglądy. Wysunięto między innemi pogląd, iż o wydatku decyduje sposób pokrycia; np. budowa z doch. zwyczajnych byłaby wydatkiem zwyczajnym ,zaś z dochodów nadzwyczajnych, wydatkiem nadzwyczajnym. W rezultacie zwyciężył pogląd przyjęty przez rozp. Prezydenta w § 5, iż o charakterze wydatku nadzwyczajnego świadczy cel, na jaki odnośne fundusze zużyto. Więc wydatki, nie związane z normalnym tokiem administracji lub eksploatacji przedsiębiorstw, a w szczególności wydatki inwestycyjne, będą wydatkami nadzwyczajnemi. Również spłaty przedterminowe długów długoterminowych, niezależnie od tego, czy są pokryte z nadwyżki dochodów zwyczajnych, czy z dochodów nadzwyczajnych, będą wydatkami nadzwyczajnemi. Do dochodów nadzwyczajnych zaliczono wpływy, wymienione w § 4 (ust. końcowy) rozp. Prezydenta, a więc wpływy: 1) z likwidacji majątku, 2) z pożyczek, 3) z dopłat na założenie i rekonstrukcję zakładów, 4) z podatków inwestycyjnych (od kopalń, od spożycia w gminach wiejskich, inwestycyjny, pobierany na podstawie art. 21 ustawy z dn. 11 sierpnia 1923 r.), 5) wpływy jednorazowe lub powtarzające się w nieregularnych odstępach czasu i wpływy przypadkowe.

Za konieczne uznano—przedewszystkiem ze względów przejrzystości—zupełne oddzielenie dochodów od wydatków i zestawianie naprzód dochodów zwyczajnych, biorąc pod uwagę normalne wykorzystanie przysługujących źródeł dochodowych, a dopiero później wydatków.

Po zapreliminowaniu dochodów względnie wydatków zwyczajnych winny być zamieszczane dochody wzgl. wydatki nadzwyczajne. Należy przytem baczyć, aby wydatki zwyczajne nie były pokrywane z wydatków nadzwyczajnych. Nadwyżkę dochodów zwyczajnych trzeba jednak zawsze przeznaczać na pokrycie wydatków nadzwyczajnych.

Układanie budżetów wydziałami przy jednoczesnem uwzględnieniu dochodów i wydatków jest szczególniej ze względów statystycznych niewygodne, a w praktyce trudne do jednolitego ujęcia wobec dowolności organizacji działów, tembardziej, iż pewną współzależność niektórych wydatków i dochodów zawsze, nawet przy oddzieleniu dochodów od wydatków budżetu, można ustalić. Jeżeli zaś związek komunalny będzie uważał za wskazane ustalenie gospodarki finansowej każdego działu z osobna, może sobie sporządzać specjalne zestawienia poza budżetem.

W końcu podkreślić należy, iż preliminarz budżetowy winien być zrównoważony, to jest przewidywać całkowite pokrycie zaprojektowanych wydatków (tak zwyczajnych, jak i nadzwyczajnych). Wydatki nadzwyczajne można preliminować jedynie wtedy, gdy istnieje możliwość pokrycia bądź z nadwyżki dochodów zwyczajnych, bądź z dochodów nadzwyczajnych.

Wpływy z pożyczek mogą być preliminowane jedynie na podstawie zatwierdzonych wzgl. nadesłanych do zatwierdzenia najpóźniej równocześnie z preliminarzem budżetowym odnośnych uchwał reprezentacji samorządowych, powziętych po otrzymaniu przyrzeczenia z instytucji kredytowych co do udzielania pożyczki i warunków spłaty i oprocentowania.

St. Pachnowski.

Dochody i wydatki związków samorządowych woj. Lwowskiego w 1924 r.

(zestawione na podstawie danych ankiety Min. Spraw. Wewnętrznych).

Dochody	powiatów	Lwowa i 6 miast wydzielonych[1])	gmin wiejskich	gmin miejskich niewydzielonych
Dochody zwyczajne	5313657	12182657	3528089	2056202
Podatki bezpośrednie				
dodatki do podat. państwow.	2102769	1567139	1451994	720422
Podat. grunt. i budynkowy	1049896	64872	944138	104141
Podatek przemysłowy	558492	588357	267402	275009
Podatek dochodowy	201924	1268434	6465?	148139
Podatki samoistne	407298	1336339	165791	161914
Podatki pośrednie	656461	527012	338973	294506
Opłaty	376973	4091600	190078	281673
Specjalne opłaty				
Z własnego majątku	1887068	440749	1607467	416834
Zwroty kosztów	1008	48684	117	803
Zwrot wydatków dokonanych za państwo subwencji i zasiłków	90072	3864	8196	45557
Różne	267269	3381520?	108746	174476
Dochody nadzwyczajne	512195	3441969	388034	140023
Specjalne opłaty	45013		36089?	92
Zwrot przez państwo				
Pożyczki	297298	689800	85436	79118
Zapomogi	55940	—	29794	25526
Inne	100678	2752163?	77765	35287
Dochody zwyczajne i nadzwyczajne razem	5825872	15039215	3925144	2106225

Wydatki	powiatów	Miast wydzielonych	Gmin wiejskich	Gmin miejskich niewydzielonych
Wydatki zwyczajne	4505606	11314857	3020502	1351793
Koszta administr.	1659198?	2609650	1225533	496421
Świadczenia na rzecz:				
„ państwa	242263	16817	235894	10709
„ gmin	3229	—	1114	1559
Tymcz. Wydz. Krajowy ewent. wyższy stopień samorządu	34669	470	26631	9811
Utrzym. mająt.	362555	656059	231674	139591
Procenty i spłaty dług.	205219	822868	170660	30688
Szkolnictwo i oświata	849078	1490060	722426	137614
Kultura i sztuka	2806	332071	3014	160
Opieka społeczna	46036	841023	20124	24610
Zdrowot. i szpital.	77196	266889	36856	42402
Weterynarja	55643	28379	19462	38434
Bezpieczeństwo publicz.	422943*?	854237*	203780*	231279*
Pop. rolne	37731		37617	150
Komunikacja	411200	1747479	116572	142893
Kanalizacja, wodociąg.	—	1158078	5901	46983
Deficyty przedsięb.	1877	14987	—	1877
Aprowizacja	32128?	165629	13354	18854
Różne	209433	556668	118682	85830
Wydatki nadzwyczajne	824312	3403936	351946	577352
Szkolnictwo	435636	10520	168754	269803
Drogi	402798	82051	58372	144160
Zdrowotność publiczna	17788		8644	9144
Opieka społeczna	1689		569	1120
Inne	274044	3311365?	112075	160574
Wyd. zwyczaj. i nadz. razem	5355307	14718793	3530474	2041592
Z tego na policję państ.	121760	13808	97863	23801

1) a mianowicie: Borysławia, Sambora, Rzeszowa, Jarosławia, Drohobycza, Przemyśla i Lwowa.

UWAGI: W wydatkach uderza nieproporcjonalnie wielka suma na bezpieczeństwo publiczne w powiatach, oraz dwie sumy wykazane w wydatkach zwyczajnych i nadzwyczajnych, jako inne i różne. W dochodach zestawienie wykazuje dla gmin wiejskich dochód z podatku dochodowego, którego gminy nie otrzymują, oraz w nadzwyczajnych w specjalnych opłatach jako podatek inwestycyjny, którego również w/g interpretacji ministerstwa, gminy nie mają prawa pobierać. W dochodach specjalnie gmin miejskich wydzielonych zbyt duże kwoty podano na różnych (prawie 40% całego dochodu). Jest to niewytłomaczalne.

Dookoła spraw samorządowych.

POSIEDZENIE RADY DO SPRAW KOLONIJ LETNICH.

W dniu 10-m b. m. odbyło się w Ministerstwie Pracy i Op. Społ. posiedzenie Rady do Spraw Kolonij Letnich. W obradach pod przewodnictwem d-ra Krakowskiego wzięli udział przedstawiciele Min. W. R. i Ośw. Publ., Gen. Dyrekcji Służby Zdrowia, Min. Pracy i Op. Społ., Biura Zjazdów Samorządu Ziemskiego, oraz Związku Towarzystw Kolonij Letnich.

Rada wysłuchała sprawozdania z działalności kolonij letnich w 1925 r. W roku tym uruchomiono ogółem 231 kolonij; w liczbie tej 39 kolonij leczniczych, 173 wypoczynkowych 19 półkolonij. Z tych urządzeń korzystało ogółem 32.249 dzieci.

Z ogólnej liczby 231 kolonij — organizacje społeczne założyły 189, rząd — 11, samorząd — 22, i osoby prywatne — 9.

Ogólne koszty utrzymania kolonij w r. 1925 wyniosły 2.407.928 zł. i 96 gr. W tej sumie subwencje rządowe wyniosły 200.000 zł.

Dzienny koszt przeciętny utrzymania dziecka w kolonjach leczniczych wyniósł 2 zł. 83 gr., w wypoczynkowych — 1 zł. 99 gr., w półkolonjach 44 gr. Nie są to cyfry ścisłe, gdyż w obliczeniach nie mogły być uwzględnione dary w naturze, jakie kolonje otrzymywały.

Następnie Rada omówiła kwestję nadzoru lekarskiego nad kolonjami, specjalnie w kierunku badań wpływów pobytu w kolonjach na rozwój dzieci, oraz rozdzieliła przewidzianą w budżecie Min. Pracy i Op. Społ. subwencję na kolonje w r. 1926 w sumie 226.000 zł. Sumy zostały rozdzielone pomiędzy komitety wojewódzkie, które ze swej strony przekażą je odpowiednim organizacjom społecznym.

Jeżeli chodzi o udział samorządu w całej akcji, to na pierwszy plan wysuwają się wielkie miasta i ośrodki przemysłowe. Można jednak skonstatować, że w stosunku do realnego zapotrzebowania i korzyści, osiąganych z pobytu słabych dzieci na kolonjach, prowadzona akcja ma względnie nikłe rozmiary.

Z zakresu działalności samorządu powiatowego na tem polu należy wspomnieć o kolonji leczniczej w Otwocku, prowadzonej przez Sejmik pow. Warszawskiego. Pozatem szereg Sejmików przyczynia się do akcji zapomogami, udzielanemi prywatnym organizacjom.

R. G.

Z Biura Zjazdów Samorządu Ziemskiego.

POSIEDZENIE ZARZĄDU.

W dniu 6-m maja r. b. odbyło się kolejne zebranie Zarządu Rady Zjazdów Samorządu Ziemskiego. Zarząd wysłuchał sprawozdania z dokonanych w międzyczasie prac, z których jako ważniejsze należy wymienić: 1) opracowanie i wniesienie do Sejmu za pośrednictwem posłów projektu ustawy o likwidacji majątków po b. radach dobroczynności publicznej, 2) przeprowadzenie ankiety w sprawach organizacji i personelu biur wydziałów powiatowych, 3) opracowanie projektu instrukcji dla komisyj rewizyjnych sejmików powiatowych, 4) akcja wydawnicza, wyrażająca się w jednoczesnem drukowaniu „Bibljografji samorządowej" i „Pamiętnika Zjazdu Ogólnego".

Następnie Zarząd załatwił szereg spraw bieżących, oraz ważniejszych następujących:

1. Na podstawie propozycji Komisji Zdrowia Publicznego Zarząd postanowił wystąpić do wydziałów powiatowych z wytycznemi programu zwalczania gruźlicy wśród dzieci szkolnych.

2. W wyniku dyskusji w łonie komisji zdrowia i samego Zarządu ustalone zostały postulaty w sprawie organizacji szpitalnictwa, Komisja Zdrowia i Zarząd zajęli się tą sprawą w związku z omawianym w Komisjach Sejmu projektem ustawy o organizacji szpitalnictwa. (Postulaty drukowane są w niniejszym numerze oddzielnie).

3. Zarząd wysłuchał obszernej relacji o pracach w Min. Spraw Wewn. nad instrukcją budżetową dla związków samorządowych.

4. Wreszcie Zarząd postanowił powołać drugą z kolei komisję — komisję gminną — pod przewodnictwem członka Zarządu, posła A. Bogusławskiego.

SPRAWA PRZEKAZANIA NA WŁASNOŚĆ ZWIĄZKÓW SAMORZĄDOWYCH MAJĄTKU PO B. RADACH DOBROCZYNNOŚCI PUBLICZNEJ I T. P. INSTYTUCJACH ORAZ PO B. ZIEMSTWACH W WOJEWÓDZTWACH WSCHODNICH.

Biuro Rady Zjazdów opracowało w obydwóch sprawach projekty ustaw, zaakceptowane przez Zarząd, które już znajdują się w ręku posłów-samorządowców, w celu wniesienia ich do Sejmu, jako wniosków ustawodawczych. Projekty te brzmią:

U s t a w a

z dnia .....1926 r. o przekazaniu na własność związków komunalnych majątku, pozostałego po b. Radach Dobroczynności Publicznej, Urzędach Opieki Społecznej, Kuratorjach Trzeźwości, Radzie Głównej Opiekuńczej oraz Powiatowych i Miejskich Radach Opiekuńczych.

Art. 1. Majątek, pozostały po Radach Dobroczynności Publicznej, Urzędach Opieki Społecznej, Kuratorjach Trzeźwości, Radzie Głównej Opiekuńczej oraz Powiatowych i Miejskich Radach Opiekuńczych, które działały na terenie b. zaboru rosyjskiego, przekazuje się, z zachowaniem praw osób trzecich, na własność właściwych związków komunalnych.

Objekty majątkowe, które ,aczkolwiek były w zawiadywaniu wymienionych w ustępie 1 instytucji, stanowiły jednak własność prawnie uznanych fundacyj, przekazaniu nie podlegają.

Art. 2. Poszczególne objekty majątkowe, o których mowa w art. 1, stają się własnością powiatowych związków komunalnych albo gmin, miast wydzielonych z powiatowych związków, w wyjątkowych zaś wypadkach gmin miast niewydzielonych.

O tem, któremu związkowi komunalnemu przypada poszczególny objekt majątkowy, orzekają na żądanie zainteresowanych związków komunalnych specjalnie w tym celu utworzone Wojewódzkie Komisje Likwidacyjne.

Art. 3. Przy orzekaniu o przejściu na własność poszczególnego związku komunalnego przedmiotów majątkowych, wymienionych w art. 1, Komisje Likwidacyjne biorą pod uwagę następujące okoliczności:

a) położenie terytorjalne przedmiotu, podlegającego przekazaniu;

b) fakt dotychczasowego władania przedmiotem przez dany związek komunalny i użytkowanie go na cele opieki społecznej lub zdrowotności publicznej;

c) rozległość działalności danego związku komunalnego w chwili przekazania w dziedzinie opieki społecznej i zdrowotności publicznej.

Gminom miast niewydzielonych może być przekazana własność takich tylko przedmiotów, które w chwili wejścia w życie niniejszej ustawy znajdują się we władaniu tych gmin, jeżeli ponadto gminy te utrzymują zakłady opieki społecznej lub zakłady zdrowotne.

Art. 4. Orzeczenia Komisji Likwidacyjnych są ostateczne i stanowią tytuł przeniesienia względnie nabycia własności. Atoli osoby, roszczące sobie prawa do przekazanych przedmiotów, mogą ich nadal dochodzić w zwykłej drodze prawa. To samo prawo przysługuje zarządom fundacji i władzom, roztaczającym opiekę nad fundacjami w myśl obowiązujących przepisów, o ile uznają, że przekazane przedmioty należą do majątku fundacyjnego.

Art. 5. W skład Wojewódzkiej Komisji Likwidacyjnej wchodzą:

a) właściwy terytorjalnie wojewoda, jako przewodniczący;

b) 2 sędziowie Sądu Apelacyjnego lub Okręgowego, wyznaczeni przez prezesa Sądu Apelacyjnego na żądanie wojewody.

Poza tymi stałymi członkami Komisji przy rozpatrywaniu i rozstrzyganiu poszczególnych spraw w skład jej wchodzą z pełnemi prawami członków po 1 przedstawicielu tych związków komunalnych (powiatowych lub miejskich), które zgłosiły pretensje do objektu majątkowego. Przedstawicieli rzeczonych wybierają właściwe terytorjalnie Sejmiki Powiatowe i Rady Miejskie.

Uchwały Komisji są prawomocne przy udziale przewodniczącego i 2 członków, w czem jednego sędziego.

Art. 6. O ukonstytuowaniu się Wojewódzkiej Komisji Likwidacyjnej wojewoda powiadomi pisemnie zarządy wszystkich powiatowych związków komunalnych, miast wydzielonych i niewydzielonych w obrębie województwa.

Zainteresowane związki komunalne winny zgłosić swe pretensje do objektów, wymienionych w art. 1, w ciągu 6 miesięcy od chwili otrzymania zawiadomienia.

Objekty majątkowe, co do których nie zgłoszono pretensji w ciągu tego terminu, stanowią własność państwa.

Art. 7. Tryb załatwiania spraw przez Komisję określi rozporządzenie wykonawcze.

Art. 8. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Wykonanie jej porucza się Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrami Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości.

Uzasadnienie.

Za czasów panowania rosyjskiego na ziemiach polskich tudzież w czasie okupacji wojennej powstał w b. dzielnicy rosyjskiej dość poważny majątek, służący celom opieki społecznej i zdrowotności publicznej. Złożyły się nań legaty, darowizny, dobrowolne ofiary, w części zaś specjalne celowe przymusowe składki. Majątkiem owym zarządzały i dysponowały nim specjalne instytucje o dość wątpliwym charakterze prawnym. Po powstaniu Państwa Polskiego — centralne władze państwowe, tłumacząc wątpliwości na korzyść Skarbu Państwa, uznały, że ów majątek stanowi własność państwa.

W innym jednakże kierunku poszło ustawodawstwo polskie, dotyczące pieczy nad zdrowiem ludności i opieki społecznej. Zasadnicza ustawa sanitarna i ustawa o opiece społecznej włożyły cały nieomal ciężar pieczy nad zdrowiem i opieki społecznej na barki związków komunalnych. Szczególnie wielkie są obowiązki powiatowych związków komunalnych oraz gmin miast wydzielonych, utrzymują one bowiem zakłady lecznicze i zakłady opieki społecznej.

Wytworzył się tedy stan nienormalny i niemoralny. Albowiem z jednej strony włożono na samorząd bardzo ważne i rozległe obowiązki, z drugiej—nie oddano mu tych dóbr materjalnych, skapitalizowanych w postaci objektów majątkowych różnego rodzaju, które poprzednie pokolenia złożyły właśnie w celu zaspokojenia potrzeb opiekuńczych i zdrowotnych. Nie dając prawa własności tych objektów samorządowi, odbiera się pozostałemu majątkowi jego celowy charakter, zgodny z intencją tych, którzy go tworzyli.

Sytuacja dzisiejsza jest nienormalna z innych jeszcze powodów.

W olbrzymiej większości wypadków omawianemi przedmiotami władają faktycznie związki komunalne i użytkują je na cele, zgodne z ich pierwotnem przeznaczeniem. Atoli odmawia im się praw własności, uważa się je za najmiobiorców, wymierza i ściąga czynsze; w poszczególnych wypadkach doszło nawet do prób eksmitowania zakładów komunalnych z nieruchomości, pozostałych po omawianych instytucjach.

Sprawa domaga się zdecydowanego i rychłego rozstrzygnięcia ustawowego. W tym kierunku zmierza niniejszy projekt ustawy.

U s t a w a

z dnia ..... 1926 r. o przekazaniu na własność związków samorządowych majątku, pozostałego po b. ziemstwach na terenie województw wschodnich b. zaboru rosyjskiego.

Art. 1. Majątek, pozostały po powiatowych ziemstwach na terenie województw wschodnich b. zaboru

rosyjskiego, przechodzi na własność związków samorządowych.

Art. 2. Właścicielami poszczególnych objektów majątkowych, o których mowa w art. 1, stają się z reguły powiatowe związki samorządowe.

Pozostały majątek może być przyznany wyjątkowo gminom wiejskim i miejskim, właściwym terytorjalnie, gdy chodzi o grunty i budynki, przeznaczone przez b. ziemstwa na cele szkolnictwa powszechnego, jeżeli rzeczone grunty i budynki nie zostały już użyte na cele, związane z wypełnianiem zadań samorządu powiatowego.

O tem, któremu z pośród związków samorządowych tej samej kategorji przypada własność poszczególnego objektu, decyduje jego położenie na obszarze danego związku samorządowego według granic, istniejących w chwili wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 3. Majątek, pozostały po b. ziemstwach gubernjalnych, z chwilą zorganizowania samorządu wojewódzkiego, staje się własnością właściwych terytorjalnie (art. 2 ust. 3) samorządowych związków wojewódzkich. Do tego czasu majątek rzeczony pozostaje nadal w administracji właściwych urzędów państwowych.

Art. 4. O przejściu na własność związku samorządowego poszczególnych objektów majątkowych orzeka Minister Spraw Wewnętrznych na żądanie zarządu zainteresowanego związku i po wysłuchaniu opinji wojewody.

Żądanie winno być przedstawione w przeciągu 6 miesięcy od chwili wejścia w życie niniejszej ustawy. W razie niezgłoszenia żądania do danego objektu w przepisanym terminie, objekt ów stanowi własność państwa.

Orzeczenia Ministra stanowią tytuł przeniesienia względnie nabycia własności.

Minister winien wydać orzeczenie w takim czasie, aby w ciągu 6 miesięcy od chwili postawienia żądania majątek, którego dotyczy żądanie, mógł być oddany właściwemu związkowi samorządowemu.

Art. 6. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Wykonanie jej należy do Ministra Spraw Wewnętrznych.

Uzasadnienie.

W części obszaru dzisiejszych województw wschodnich b. zaboru rosyjskiego istniał t. zw. samorząd ziemski, powiatowy i gubernjalny. Samorząd ziemski służył tym samym zadaniom, dla których w Rzeczypospolitej Polskiej powołano do życia związki komunalne. Ze wszechmiar słuszną jest tedy rzeczą, aby pozostały majątek, który ziemstwa nabyły z funduszów, zebranych w drodze obciążenia ludności właśnie w celu tem lepszego spełniania swych zadań — przeszedł na własność dzisiejszych związków komunalnych.

Ze względów formalnych Państwo uznało się za właściciela majątku b. ziemstw. Jest to nienormalne, skoro dzisiaj istnieją naturalni sukcesorowie zadań b. ziemstw rosyjskich. Do usunięcia tego nienormalnego stanu zmierza niniejsza ustawa. Tem rychlej powinna być uchwalona, że nie powoduje ona obciążenia Skarbu Państwa, przyczyni się zaś do uporządkowania stosunków prawnych w województwach wschodnich.

Załatwienie tej sprawy w drodze osobnej ustawy wydaje się nam bardziej właściwe, aniżeli łączenie jej z ustawami o ustroju samorządu. Cała sprawa bowiem domaga się jednorazowego zdecydowania, gdy tymczasem ustawy ustrojowe mają mieć znaczenie trwałe. Ponadto komplikacje prawne i gospodarcze w stosunkach komunalnych na kresach czynią przekazanie majątków po b. ziemstwach samorządowi kwestją pilną.

W SPRAWIE ORGANIZACJI SZPITALNICTWA.

Jeszcze w grudniu 1922 r. ówczesny rząd złożył Sejmowi projekt ustawy o zakładach leczniczych, obejmujący między innemi, także kwestję szpitalnictwa komunalnego. Jednakże dopiero w r. b. sejmowa komisja zdrowia publicznego rozpoczęła pracę nad owym projektem Odbyło się dotychczas pierwsze czytanie projektu, w rezultacie czego komisja postanowiła projekt rządowy przeredagować. Znajdując, iż wspomniany projekt zupełnie nie liczy się z rzeczywistym stanem rzeczy, oraz z rolą samorządu, jaką tenże już spełnia w dziedzinie szpitalnictwa i jaką spełniać powinien w przyszłości w zakresie administracji stosunków zdrowotnych wogóle, Zarząd Rady Z. S. Z. wystąpił do posłów i rządu z memorjałem następującej treści:

Memorjał

Zarządu Rady Zjazdów Samorządu Ziemskiego (Związku Sejmików Powiatowych Rzeczypospolitej Polskiej) w sprawie projektu ustawy o zakładach leczniczych.

Sprawa ustawowego unormowania organizacji szpitalnictwa, będąca obecnie przedmiotem prac Sejmu, żywo interesuje ogół powiatowych związków komunalnych, które reprezentuje nasza organizacja. Zarówno bowiem w województwach centralnych i wschodnich b. zaboru rosyjskiego, jakoteż w województwach zachodnich, szpitalnictwo w olbrzymiej większości opiera się na samorządzie powiatowym, stanowiąc jedną z głównych dziedzin jego działalności. Wszystko również zdaje się przemawiać za tem, że i rozwój w przyszłości pójdzie w tym samym kierunku.

Podstawy prawne organizacji szpitalnictwa—szczególniej w b. dzielnicy rosyjskiej, są niedostateczne i nieodpowiednie. Jedne normy, dotyczące tej sprawy, są przestarzałe, w innych kwestjach brak wogóle jakichkolwiek norm obowiązujących. Toteż ustawowe uregulowanie całego problemu szpitalnictwa uważamy za bardzo pożądane.

Normując ustawowo problem szpitalnictwa, należy jednak, zdaniem naszem, wyjść z tego stanu rzeczy, jaki istnieje w tej chwili na większości obszaru Rzeczypospolitej. To, co w tym stanie jest dobrego, należy utrzymać i ustawowo potwierdzić, co złego — usunąć i kautelami ustawowemi zabezpieczyć się przed istniejącemi i możliwemi niedogodnościami. Po tej jedynie racjonalnej drodze nie idzie wcale rządowy projekt ustawy o zakładach leczniczych z r. 1922 (druk sejmowy Nr. 22), stanowiący podstawę prac Sejmu. Wychodzi on z zupełnie oderwanych założeń i z nich wysnuwa całą konstrukcję organizacji szpitalnictwa, nie licząc się zupełnie z istniejącym stanem rzeczy i z tendencjami rozwoju, jakie ujawnia życie. Czytając ów projekt, ma się wrażenie, jakgdyby szpitalnictwo w Polsce stanowiło dotychczas zupełnie niezapisaną kartę, na której można wypisać wszystko, co tylko teoretycznie może się wydać uzasadnione.

W dalszych uwagach ograniczymy się do sprawy szpitalnictwa komunalnego, albowiem tylko w tym zakresie uważamy się za powołanych do zabrania głosu.

Projekt rządowy traktuje powiatowe związki komunalne tak samo, jak osoby i instytucje prywatne. Po-

zwalą on związkom komunalnym być fundatorami szpitali publicznych (art. 6); przewiduje jednak także uprawnienie dla rządu zmuszenia związków komunalnych do tego, aby były fundatorami (art. 12); wreszcie związki samorządowe w pewnych warunkach mogłyby być zmuszone do dopłat na cele utrzymania szpitali publicznych, fundowanych zarówno przez nie, jak i przez kogo innego. Na tej roli fundatora — dobrowolnego lub przymusowego — i płatnika kończy się według projektu zadanie samorządu w zakresie szpitalnictwa, tembardziej, że przewidywanemu przez projekt udziałowi przedstawicieli samorządu w radach szpitalnych nie można przypisywać żadnego istotnego znaczenia.

W takiem postawieniu sprawy tkwi błąd istotny. Projekt rządowy w zupełności zapoznaje fakt, dziś już niepodlegający wątpliwości, że samorząd jest organem publicznym, piastującym część władzy państwowej. Nie liczy się projekt również wcale z istotną cechą samorządu, polegającą na oddaniu zarządu spraw publicznych w ręce zainteresowanych obywateli. Do rzędu spraw publicznych, na które — właśnie w formie samorządu — obywatele bezpośredni wpływ wywierać muszą, należy także szpitalnictwo.

Wkładając na samorząd ciężar ponoszenia kosztów zakładania szpitali publicznych, a centralnej administracji państwowej oddając zwierzchni nadzór nad szpitalnictwem — *bezpośredni zarząd* szpitalami publicznemi projekt rządowy zawiesza właściwie w powietrzu-między samorządem i państwem. Przewiduje bowiem, że szpital publiczny, nie będący zakładem państwowym, posiada własną i od samorządu terytorjalnego odrębną osobowość prawną i odrębny zarząd. Jest to wytwarzanie swego rodzaju samorządu szpitalnego, w konstrukcji swej nader podobnego do dzisiejszego t. zw. „samorządu szkolnego". Projektowaną konstrukcję uważamy za zasadniczo błędną i szkodliwą. Nosi ona na sobie wszystkie ujemne cechy obecnego „samorządu" szkolnego. Komplikuje niepomiernie organizację wewnętrznego zarządu państwem, nie dając żadnych właściwie korzyści. W rezultacie może się stać wysoce szkodliwą dla rozwoju samego szpitalnictwa, albowiem utrudnia realizację zasady odpowiedzialności za zarząd. Uważamy, że zasadniczo możliwe są dwie tylko konstrukcje organizacji szpitalnictwa publicznego: albo szpital jest państwowy, albo komunalny. Szpitale fundacyjne, którym w pewnych warunkach można nadać prawa publiczności, jak również szpitale kas chorych w całości organizacji mogą spełniać tylko rolę pomocniczą.

Uważamy za konieczne zwrócić uwagę, że względy finansowania szpitalnictwa przemawiają stanowczo na rzecz samorządu. Związki komunalne bowiem z ogólnych swoich funduszów — niezależnie od dochodów i taks kuracyjnych — do szpitali dopłacają znaczne kwoty i nadal dopłacać niezawodnie będą. Ilustruje to następujące zestawienie:

Koszty utrzymania szpitali powiatowych związków komunalnych w poszczególnych województwach.

I. 1924 r. (w|g zamknięć rachunkowych).

L.	Województwo	Ilość powiat.	Ilość szpitali	Utrzymanie szpitali Zł.	Opłaty za leczenie i inne dochody szpitali Zł	Niedobór w proc. pokryty z ogól. fund. kom.
1.	Warszawskie	14	25	463532	210085	54,7
2.	Łódzkie	9	11	337822	211895	37,3
3.	Kieleckie	10	21	448000	207464	53,7
4.	Lubelskie	14	25	666813	203390	69,5
5.	Białostockie	11	19	305840	152795	50,0
6.	Nowogródzkie	4	5	89191	12388	86,1
7.	Wołyńskie	6	17	403780	30725	94,4
8.	Wileńskie	—	—	Pow. zw. komunalne szpitali naogół nie utrzymywały.		
9.	Poleskie	—	—			
10.	Pomorskie	6	6	176510	164029	7,1
11.	Poznańskie	12	12	421498	393455	6,7
12.	Lwowskie	—	—			
13.	Krakowskie	—	—	Powiatowe zw. komun. szpitali naogół nie utrzymują		
14.	Tarnopolskie	—	—			
15.	Stanisławowskie	—	—			

II. 1925 r. (wg. preliminarzy budżetowych).

L.	Województwo	Ilość powiat.	Ilość szpitali	Utrzymanie szpitali Zł.	Opłaty za leczenie i inne dochody szpitali Zł.	Niedobór w proc. pokryty z ogól. fund. kom.
1.	Warszawskie	16	21	704543	497807	29,3
2.	Łódzkie	9	11	565072	483296	14,5
3.	Kieleckie	12	21	861053	627134	27,2
4.	Lubelskie	16	28	892870	478715	46,4
5.	Białostockie	11	21	486091	323573	33,7
6.	Nowogródzkie	5	7	293121	65283	77,7
7.	Wołyńskie	6	18	627295	135326	78,4
8.	Wileńskie	3	-	49779	12716	74,5
9.	Poleskie	4	4	129323	19741	84,7
10.	Pomorskie	2	2	109600	102270	6,7
11.	Poznańskie	11	11	476830	428120	10,2
12.	Lwowskie					
13.	Krakowskie			Powiatowe związki komunalne		
14.	Tarnopolskie			szpit. naogół nie utrzymują.		
15.	Stanisławow.					

Niewątpliwie w dzisiejszych warunkach utrzymanie szpitali komunalnych pozostawia wiele do życzenia. Przyczyna tkwi jednak w ogólnym stanie naszej zamożności, szczupłości dochodów komunalnych i t. d. — w żadnym zaś razie nie w niechęci reprezentacyj komunalnych do łożenia na szpitale. I w każdym razie samorząd

dziś i w przyszłości będzie przedstawiał najpewniejszą gwarancję należytego finansowania szpitali, zwłaszcza gdy jego obowiązki w tym zakresie będą ściśle określone.

Ciężkie położenie finansowe szpitali fundacyjnych— znacznie cięższe, aniżeli samorządowych — należy zdaniem naszem usunąć z jednej strony przez oddanie w zarząd komunalny tych szpitali fundacyjnych, niezbędnych w interesie dobra powszechnego, które same utrzymać się nie mogą, z drugiej zaś przez należyte unormowanie kwestji ściągania kosztów leczenia, w czem tkwiła główna przyczyna klęski szpitalnictwa fundacyjnego i komunalnego. Zaznaczamy przytem, że z projektowaną przez nas konstrukcją organizacji szpitalnictwa nie koliduje wcale myśl stworzenia ogólnopaństwowego czy też tylko wojewódzkich funduszów, z którychby się pokrywało nieściągalne koszty leczenia.

Jak dalece projekt rządowy nie liczy się z istniejącemi warunkami i do jakiego stopnia jest odbiciem szkodliwych naszem zdaniem centralistycznych tendencyj, świadczy część projektu, traktująca o przychodniach. I w tej dziedzinie bowiem przewiduje się wpływ decydujący dla centralnych władz sanitarnych, a lokalnym organom władzy państwowej, jakiemi są przecież związki samorządowe, odmawia się tego wpływu niemal całkowicie.

Nie wdając się pozatem w szczegóły oceny rządowego projektu ustawy o zakładach leczniczych, które są konsekwencją zupełnie błędnych założeń, uważamy za niezbędne sformułować pozytywnie nasze postulaty w zakresie przyszłej organizacji szpitalnictwa. Przedstawiają się one, jak następuje:

I. Szpitale publiczne i prywatne.

1. Publicznym jest szpital, przeznaczony dla ogółu mieszkańców.

Obowiązki, wynikające z charakteru publiczności szpitala:

a) przyjęcie na leczenie każdego mieszkańca, który leczenia potrzebuje i leczenie go za zgóry określoną taksę;

b) zachowanie ogólnych warunków higjenicznych co do urządzenia i prowadzenia szpitala, określonych przez rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych.

Prawa, wynikające z charakteru publiczności: ściąganie taksy za leczenie w trybie egzekucji administracyjnej.

II. Obowiązek zakładania i utrzymania.

2. Szpitale publiczne utrzymują: a) związki samorządowe, b) państwo, c) osoby i instytucje prywatne (włącznie z fundacjami)—te ostatnie na podstawie specjalnego przywileju, nadawanego przez Min. Spraw Wewn.

Każdy szpital komunalny jest szpitalem publicznym, o ile w myśl statutu, uchwalonego przez właściwe organy komunalne, nie jest przeznaczony dla pewnego koła osób, lub nie jest traktowany, jako „lecznica" t. j. przedsiębiorstwo, obliczone na zysk.

3. Powiatowe związki komunalne i gminy miast wydzielonych są obowiązane zakładać i utrzymywać *szpitale publiczne ogólne* (dla chorób wewnętrznych i chirurgicznych) oraz szpitale *epidemiczne*.

4. Zakładanie i utrzymywanie *szpitali specjalnych*, przeznaczonych do leczenia chorych, wymagających specjalnych zabiegów (oftalmiczne, weneryczne itd. itd.) jest obowiązkiem wojewódzkich (w b. dzielnicy pruskiej krajowych) związków samorządowych. Do czasu zorganizowania samorządu wojewódzkiego obowiązek ten ciąży na związkach specjalnych powiatów i miast wydzielonych.

5. Państwo w zakresie szpitalnictwa spełnia jedynie rolę pomocniczą, zakładając i utrzymując takie tylko szpitale specjalne, których znaczenie przerasta pod względem terytorjalnym zainteresowanie conajmniej jednego województwa lub których założenie i utrzymanie przekracza siły finansowe związków samorządowych.

III. Sieć szpitalna.

6. Założenie szpitala publicznego przez związek samorządowy lub związek celowy (punkt 3 i 4) wymaga zezwolenia Ministra Spr. Wewn., którego udziela się na podstawie planu budynku i projektu wewnętrznego urządzenia szpitala.

7. Zakładanie szpitali jest obowiązkiem ustawowym związków samorządowych i może być urzeczywistnione przymusowo na żądanie Min. Spr. Wewn. przez normalne władze nadzorcze w trybie normalnego postępowania nadzorczego.

IV. Zarząd wewnętrzny.

8. Szpitale komunalne są zakładami komunalnemi, zarządzanemi według ogólnych zasad, dotyczących zakładów komunalnych.

9. Kierownikiem szpitala — w zakresie lecznictwa i administracji jest lekarz naczelny, odpowiedzialny przed organami wykonawczemi związków komunalnych. Lekarzy naczelnych mianuje się w trybie obowiązującym dla mianowania urzędników komunalnych z tem zastrzeżeniem, że może być mianowany jedynie lekarz z pośród lekarzy, zakwalifikowanych zgóry przez Min. Spraw Wewn., jako odpowiednich do zajmowania stanowisk kierowników szpitali.

10. Zarząd wewnętrzny szpitali komunalnych normują szczegółowo statuty, uchwalane przez właściwe reprezentacje komunalne. Uchwalenie statutu jest obowiązkowe.

Statut może przewidywać, iż bezpośredni nadzór nad zarządem szpitala sprawuje kolegjalnie kuratorjum, powołane przez właściwe organy komunalne. W tym wypadku organy związku komunalnego wydają swoje decyzje w sprawach szpitalnych po wysłuchaniu opinji kuratorjum.

11. Budżety szpitali komunalnych wchodzą w skład ogólnych budżetów komunalnych i podlegają ogólnej procedurze.

12. Opłaty szpitalne (taksy za leczenie) ustala się na zasadach ogólnych, normujących opłaty komunalne. Na żądanie Min. Spr. Wewn. (względnie władz sanitarnych II instancji) — wygórowane opłaty szpitalne mogą być obniżone w normalnej drodze nadzoru.

13. Władzami, powołanemi do orzekania o obowiązku zwrotu kosztów leczenia w I instancji, są wydziały pow. wzgl. magistraty miast wydzielonych.

V. Nadzór państwowy nad szpitalami komunalnemi.

14. Oprócz atrybucji, wymienionych w punktach 1b, 6, 7, 9 i 12 — organom administracji centralnej (wzgl. — w miarę dekoncentracji administracji — II instancji) przysługują następujące uprawnienia w zakresie szpitalnictwa komunalnego:

a) Prawo przeprowadzania inspekcji przez specjalnych delegatów. Inspekcja dotyczy zarówno spraw ściśle leczniczych, jak i gospodarczych szpitala. O wyniku inspekcji komunikuje się właściwym organom związków komunalnych, stawiając równocześnie żądania co do usunięcia braków i usterek. W razie nie uczynienia zadość tym żądaniom — przeprowadza się je przymusowo — w granicach uprawnień, przysługujących administracji sanitarnej — w trybie normalnego nadzoru.

b) Min. Spr. Wewn. może orzec zamknięcie szpitala komunalnego, jeśli pomimo wezwania właściwe organy związku samorządowego nie usuną braków, dotyczących:

1) zachowania warunków higjenicznych, określonych w rozporządzeniu (punkt 1b) lub zezwoleniu (punkt 6),

2) zachowania przepisów o wykonywaniu praktyki lekarskiej.

Dyrektor Dr. M. Jaroszyński.

Vice-prezes: Józef Bek.

Z życia samorządu.

POMORSKA IZBA ROLNICZA W SPRAWIE UCHWAŁ ZJAZDU PRZEDSTAWICIELI SEJMIKÓW POWIATOWYCH W ZAKRESIE SPRAW ROLNYCH.

Otrzymaliśmy od Pomorskiej Izby Rolniczej uwagi w sprawie programu działania samorządu powiatowego na polu popierania rolnictwa, ustalonego przez tegoroczny zjazd przedstawicieli Sejmików powiatowych. Uwagi te w streszczeniu podajemy poniżej z jednoczesnem nadmienieniem, że: a) zjazd nie zajmował się sprawą izb rolniczych ani w formie zasadniczej, ani tembardziej w formie wysnuwania wniosków, skierowanych przeciwko dzisiejszemu ustrojowi specjalnego samorządu rolniczego w b. zaborze pruskim, b) program rolny samorządu powiatowego, przyjęty przez zjazd, opracowany został przedewszystkiem pod kątem widzenia interesów b. dzielnic: rosyjskiej i austrjackiej, nie posiadających ani izb rolniczych, ani samorządu wojewódzkiego. Odrębność stanu rzeczy w b. dzielnicy pruskiej była przez delegatów tej dzielnicy parokrotnie przy różnych okazjach podkreślaną.

Stanowisko więc Pomorskiej Izby Rolniczej, poza zasadniczą krytyką uchwał zjazdu, wynikło niejako z nieporozumienia. Ogłoszenie przebiegu dyskusji Zjazdu, którego pamiętnik właśnie drukuje się, nieporozumienie to wyjaśni.

Tegoroczny Zjazd przedstawicieli Sejmików Powiatowych (odbyty w dniach 27 i 28 lutego i 1 marca r. b.) poświęcił znaczną część swej pracy obradom nad zadaniami samorządu powiatowego w dziedzinie popierania rolnictwa i w sprawie powyższej powziął szereg uchwał, mających doniosłe znaczenie dla życia gospodarczego rolniczego. W uchwałach tych nakreśla się dla samorządowych organizacji powiatowych bardzo szeroki zakres działania w dziedzinie gospodarstwa wiejskiego. Zjazd pozatem uznał za wskazane tworzenie przy sejmikach powiatowych Komisyj rolnych z szerokiemi kompetencjami w dziale gospodarstwa wiejskiego.

Przewidziane zostały dla samorządu powiatowego kompetencje i zadania, które w województwach zachodnich spełniają na *terenie województw*, oddzielone od samorządu terytorjalnego, *zawodowe organizacje samorządu gospodarczego* w formie Izb Rolniczych O ile w oficjalnych uchwałach Zjazdu Izby Rolnicze, jako takie, nie zostały wymienione, to jednak podług otrzymanych przez nas postronnych wiadomości w toku obrad Zjazdu stawiane były podobno wnioski tej treści, aby Izby Rolnicze w istniejącej obecnie formie znieść, a funkcje, dotychczas przez nie wykonywane, przekazać powiatowym związkom samorządowym (terytorjalnym), co też zresztą pośrednio wynika z powziętych uchwał, gdyż w razie wprowadzenia ich w życie nie pozostawałoby miejsca na wojewódzkie samorządy zawodowe.

Można się zgodzić bez zastrzeżeń na wypowiedziane przez Zjazd ogólne zasady, że gospodarstwa rolne mogą się w pełni rozwinąć jedynie przy wspólnym i zgodnym wysiłku wszystkich sił społecznych, a zatem przez celowe działania organow państwowych i samorządowych i równocześnie zrzeszeń rolniczych (prywatnych) i pojedyńczych obywateli, oraz, że organizacje samorządowe w uzupełnieniu działalności organów państwowych tworzą niezbędny łącznik pomiędzy społeczeństwem a rządem, a zatem solidaryzować się z tendencjami uchwał Zjazdu, przeciwstawiającemi się panującemu kierunkowi etatyzacji życia gospodarczego. Natomiast przekazywanie na tak szeroko zakreśloną miarę zadań w dziedzinach technicznych, dotyczących rolnictwa, musi wywołać daleko idące zastrzeżenia z powodu nierealności i niemożności urzeczywistnienia ich w praktycznych warunkach obecnego życia gospodarczego wsi.

Twierdzimy, że zakres nakreślonych przez Zjazd zadań przerasta siły finansowe okręgu tak małego, jakim jest powiat, że na wykonanie chociażby części tych zadań nie pozwolą ograniczone finansowe środki, jakiemi dysponuje powiat. Przy natężeniu wszystkich sił nawet wykonanie ułożonego programu byłoby zbyt kosztowne, a zatem niecelowe. W wykonaniu bowiem powyższego programu (n. b. pewnej części zadań, jakie ma do spełnienia sejmik powiatowy), musiałyby powstać w każdym powiecie takie instytucje, jakiemi są obecnie w zachodnich województwach Izby Rolnicze, z szeregiem urzędników — rolników — specjalistów z odpowiedniem fachowem wykształceniem dla poszczególnych dziedzin gospodarstwa rolnego, jak hodowców nasion, hod. bydła, specjalistów dla doświadczalnictwa, meljoracji i t.d

Zdaniem naszem, program działalności sejmików powiatowych w dziedzinie popierania rozwoju produkcji rolnej winien być ujęty w ten sposób, ażeby było to przygotowaniem powstania samorządu zawodowo - rol-

niczego, obejmującego okręgi wojewódzkie. Samorząd terytorjalny więc winien ograniczyć swą działalność na polu popierania rolnictwa do dawania subwencji organizacjom rolniczym, oraz do wpływania na powstawanie tych organizacyj tam, gdzie ich niema. Całość zagadnień rolnych mógłby objąć tylko samorząd wojewódzki i to do czasu przekazania tych zagadnień specjalnemu zarządowi rolniczemu.

Poprzestajemy na powyższych krótkich wskazaniach, stwierdzających w ogólnych zarysach, że zakres pracy w dziedzinie popierania produkcji rolnej, nakreślony przez Zjazd Sejmików Powiatowych, przerasta ich siły finansowe, jest zatem niewykonalny, a natomiast całość wyszczególnionych zagadnień może być podjęta i wykonana skutecznie i z pożytkiem dla ogółu społeczeństwa rolniczego jedynie przez organizacje samorządu wyższego rzędu, t. j. samorządu wojewódzkiego. Szczegółowe bowiem rozpatrywanie zagadnienia korzyści, płynących z organizacji specjalnego samorządu rolniczego, oraz czy może on być zaprowadzony w innych dzielnicach Polski, względnie, w jakim kierunku winna być zmieniona obecna jego organizacja, prowadziłoby zbyt daleko. Wskazujemy jedynie na okoliczność — ogólnie zresztą znaną i uznaną — że wobec różnolitości stosunków gospodarczych i warunków produkcji rolnej w poszczególnych dzielnicach, wprowadzenie już w obecnej chwili jednolitego typu organizacji samorządu gospodarczego, rolniczo - zawodowego, uważamy za przedwczesne. Sądzimy jednak za wskazane w związku z powyższemi naszemi wywodami przeciwstawić się zarzutom, jakoby istniejące na terenie ziem zachodnich Izby Rolnicze wykazywały braki organizacyjne z powodu tego, że nie opierają się na organizacjach rolniczych niższego stopnia.

Żywa działalność, jaką wykazały nowe zorganizowane w zachodnich województwach Izby Rolnicze w krótkim stosunkowo okresie powojennym, jak i równoczesny bujny rozwój życia organizacyjnego rolnictwa zachodniego tak w dziedzinie rolniczo-handlowej, spółdzielczej, bankowej, jak i zawodowej — wskazujemy na dokonaną w tym kierunku konsolidację zrzeszeń rolniczych przez powstanie Pomorskiego i ostatnio Wielkopolskiego Towarzystwa Rolniczego, łączących wszystkich rolników województwa tak mniejszą jak i większą własność — nie zdaje się potwierdzać słuszności powyższego zarzutu. Raczej są dowodem na to, że istniejące na tutejszym terenie obok siebie te dwa typy organizacyjne, a zatem przymusowy samorząd gospodarczy obok dobrowolnych społeczno-zawodowych organizacyj, są dla życia gospodarczego konieczne i nawzajem się uzupełniają. Mianowicie, o ile zrzeszenia dobrowolne znajdują w Izbach swoje oficjalne przedstawicielstwo u władz państwowych i pomoc w urządzeniach technicznych i wyspecjalizowanych urzędnikach, to Izby Rolnicze znajdują w tych zrzeszeniach bezpośrednie oparcie od dołu, konieczną bezpośrednią styczność tak z poszczególnemi rolnikami, jak i organizacjami rolniczemi niższego stopnia — kółkami rolniczemi wzgl. stowarzyszeniami powiatowemi. Styczność biura Izby z życiem gospodarczem jest również i bezpośrednia, gdyż członkowie Izby, wybierani przez Sejmiki Powiatowe z pośród działaczy-rolników mają bezpośredni wpływ na kierunek pracy Izby. Sądzimy, że właśnie skutkiem tego wzajemnego przenikania istniejących dwóch napozór zupełnie odrębnych typów organizacyjnych jest harmonijna współpraca i dodatni rozwój, jaki wykonuje życie organizacyjne rolnictwa ziem zachodnich.

Tworzenie w tych warunkach, jakie istnieją na ziemiach zachodnich, organizacyj samorządowych niższego typu jako oparcie dla istniejących samorządów wojewódzkich (Izb Rolniczych) byłoby gospodarczo nieuzasadnione, a zatem zbędne i niecelowe, zaś zniesienie Izb Rolniczych i oddanie wykonywanych przez nie dotychczas agend Sejmikom Powiatowym wręcz szkodliwem dla rozwoju życia gospodarczego tutejszego rolnictwa. Idące w tym kierunku wysiłki w razie powodzenia zapewne odbiłyby się bardzo ujemnie na poziomie życia rolniczo-kulturalnego.

SPRAWY ROLNICZE.

Działalność Sejmiku Powiatowego w Płocku na polu weterynarji i podniesienia hodowli.

Samorządowa służba weterynaryjna zorganizowaną została w 1922 r. Ośrodek jej stanowi lecznica dla zwierząt w Płocku. Na terenie powiatu zorganizowane są 4 posterunki weterynaryjne z felczerami i dojazdami lekarza. Wszelkie czynności i świadczenia (poza zwalczaniem chorób zakaźnych) są płatne. Personel służby weterynaryjnej stanowią: 1 lekarz, 4 felczerów i sanitarjusz weterynaryjny.

Lecznictwo i udział w zwalczaniu chorób zakaźnych.

Rodzaje dokonanych prac	1922	1923	1924	1925
Oględziny chorych zwierząt				
a) na powiecie	202	283	307	572
b) w lecznicy w Płocku	912	1421	2168	1953
Wyjazdy służby weterynar.				
a) lekarza	132	226	169	147
b) felczerów	205	463	462	414
Stwierdzono wypadki chorób zakaźnych	259	266	211	171
Dokonano sekcji	38	57	43	35
Koni poddano mallenizacji (nosacizna)	617	695	278	215
Bydłu zaszczepiono (zaraza płucna, gruźlica)	782	3645	358	82
Trzody chlewnej zaszczepiono	2858	5233	4798	3422
Zużyto surowic i szczepionek	49	134	125	68

Nadzór nad rzeźniami.

W czterech rzeźniach na terenie powiatu ujawniono wypadki chorób zwierząt, poddanych ubojowi	217	214	237	216
Poddano zniszczeniu całych sztuk mięsnych	12	19	22	32

Prace nad podniesieniem hodowli

Rok 1922. Zbadanie wszystkich koni w powiecie (18.177) w celu ustalenia jakości materjału końskiego i najbardziej rozpowszechnionych chorób wśród koni. Czynny udział w komisji Centralnego Towarzystwa Rolniczego dla wyboru hodowlanych klaczy (356 klaczy). Propaganda w postaci wydania i rozpowszechnienia plakatu o nosaciźnie, świerzbie i zołzach.

Rok 1923. Spędy i badania koni we wszystkich wsiach, zagrożonych zarazą stadną (zbadano 6322 koni). Wybór klaczy hodowlanych. Propaganda w postaci wydania i rozpowszechnienia ulotki o zarazie płucnej i plakatu o zarazie stadnej i rygorach przy stanowieniu klaczy.

Rok 1924. Dążenie do podnoszenia hodowli trzody. Badanie i sprawdzanie chorych i podejrzanych o zarazę stadną klaczy.

Przeprowadzenie samorzutne sejmikowej licencji ogierów i zbadanie stanu ich zdrowia. Wybrano 189 ogierów. Właścicielom ich wręczono książeczki-kwitarjusze dla kontroli stanowionych klaczy.

Rok 1925. Dążenie do podniesienia hodowli bydła. Skonstatowany upadek hodowli trzody (ilościowy), wobec zeszłorocznego braku zbytu i niskich cen. Nadmiar gorszych koni. Ponowne zbadanie licencjonowanych ogierów i pozostawienie z nich 163 sztuk do czasu dokonania państwowej licencji ogierów. Dalsza walka z zarazą stadną.

Działalność Rady Powiatowej w Nowym Sączu na polu podniesienia sadownictwa i ogrodownictwa.

Rozwój sadownictwa w powiecie.

Rodzaje drzew	Stan sadownictwa do 1921 r.		W okresie 1921—1925 l. przyb.		
	Ilość drzew	Obszar	Ilość drzew	Obszar	Su-szarn. bezd.
Jabłonie	33.000		4000		
Grusze	7.000		720		
Śliwy	42.000		630		
Czereśnie i wiśn.	7.000				
Drzewa owocow. przy drogach	—		1100		
Razem	89.000	500 ha	6450	61 ha	4

Działalność instruktora sadownictwa Rady Powiatowej w okresie od 1921 r.

Wyjazdów na powiatach instruktor odbył 958, a to w celu: a) demonstrowania przecinania i przeczyszczania drzew owocowych, b) zwalczania szkodników drzew owocowych, c) zakładania wzorowych sadów włościańskich, d) prowadzenia szkółek spółdzielczych.

Kursów ogrodniczo-sadowniczych kilkodniowych instruktor odbył 59.

Współdzielcze szkółki drzew owocowych założone zostały przy kółkach rolniczych w 8 gminach. Szkółki te liczą 54.800 szczepów.

Powiatowy zakład sadowniczy uruchomiony w tym okresie, liczy 16.000 szczepów.

Osuszenie Polesia.

W dniu 31 marca b. r. w lokalu Wydziału Powiatowego Sejmiku w Prużanie odbyło się posiedzenie delegatów Sejmiku Kobryńskiego i Prużańskiego w sprawie regulacji rzeki Muchawca.

Zebranie wybrało z pośród siebie komitet, który powziął następujące uchwały:

1) Zebrani uważają, że celem osuszenia powiatów: Kobryńskiego i Prużańskiego należy zorganizować związek celowy tych dwu powiatów, który w pierwszym rzędzie powinien się zająć regulacją rzeki Muchawca dla celów meljoracyjnych;

2) Zebrani delegaci uważają za konieczne stworzenie państwowej dyrekcji osuszenia Polesia z siedzibą w Brześciu lub Pińsku. Celem tej dyrekcji będzie zaprojektowanie i wykonanie regulacji rzek na Polesiu dla celów meljoracyjnych.

Należy zaznaczyć, że z zakresu prac teoretycznych dla projektu regulacji rzeki Muchawca zostało przez Sejmik Prużański wykonane studjum sytuacyjno-niwelacyjne tejże rzeki od źródeł do granicy powiatu Kobryńskiego. Sejmik Kobryński wykonał identyczne studjum rzeki Muchawca, poczynając od rzeki Dachłówki aż do dniepro-buskiego kanału. Studja na średnim biegu Muchawca, t. j. od granicy pow. Prużańskiego do rzeki Dachłówki, będą ukończone w lecie r. b.

SPRAWY FINANSOWE.

Wykonanie budżetu Sejmiku Puławskiego w r. 1925.

Wykonanie budżetu za r. 1925 zamyka się w następujących cyfrach:

Dochody w złotych.

	Prelimi-nowano	wyko-nano
1. Dochód z własnego majątku	1.980,—	1.645,10
2. Dochód z przedsiębiorstw	31.279,—	14.172,12
3. Zapomogi ze strony Państwa	36.171,—	27.286,02
4. Opłaty	61.970,—	67.527,15
5. Dodatki do-podatków państwowych	390.222,84	342.026,02
6. Samoistne podatki powiatowe, łącznie z opłatami drogowemi	388.200,—	387.029,—
7. Zwroty	2.440,—	3.684,80
8. Kary	3.050,—	10.782,89
9. Dochody nadzwyczajne:		
Pożyczka Banku Rolnego	14.332,67	14.332,67
Subwencja Min. Rolnictwa na szkołę roln. w Dęblinie	7.166,33	11.166,33
Darowizny i inne	3.719,55	6.954,85
10. Sumy przejściowe:		
100% dotacja na drogi państwowe	382.193,—	80.432,66
Razem	1.322.724,39	967.040,15

Poważniejsze różnice wykazują następujące pozycje. Spodziewane dochody z warsztatów szkoły rzemiosł budowlanych na preliminowaną sumę dochodów 15.000 zł. dały zaledwie 2.275 zł. 10 gr. przy odpowiednio zmniejszonym nakładzie. Następnie różnicę wykazuje

również pozycja: „gospodarstwo rolne przy szkole rolniczej w Dęblinie". Na preliminowaną sumę 12.979 zł. dochodu gospodarstwo to dało 6.900 zł. 27 gr.

Dalej dodatek do podatku gruntowego wykazuje 55.063 zł. i 81 gr., mniej niż preliminowano, dodatek do podatków spożywczych o 42.062 zł. i 44 gr. mniej, udział w państwowym podatku dochodowym—7.538 zł. i 59 gr. mniej. Natomiast dodatek do podatku przemysłowego wykazuje o całe 56.299 zł. i 34 gr. więcej niż preliminowano.

Można z przytoczonych różnic w dziale dodatków wywnioskować o automatycznej zależności finansów sejmiku od wydajności podatków państwowych.

Suma 354.200 zł. opłat drogowych ściągniętą została w całości.

Zwraca jeszcze uwagę poważna suma, uzyskana z kar za zwłokę przy płaceniu podatków. Preliminowana tu suma zł. 3000 zwiększyła się w wykonaniu do 10.782 zł. 89 gr.

Na znaczną różnicę ogólnej sumy preliminowanej i uzyskanej wpłynęła przedewszystkiem, obok mniejszych wpływów z dodatków do podatków państwowych i z niezupełnie słusznie, t. z. przedsiębiorstw własnych, także i zmniejszona dotacja na drogi państwowe z 382.193 zł. na 80.432 zł. 66 gr.

W wydatkach.

	Preliminowano	wykonano
1. Koszty administracji	68.364,83	75.348,94
2. Komunikacja	374.708,47	324.763,47
3. Popieranie rolnictwa	24.516,80	18.675,60
4. Zdrowotność i szpitalnictwo	102.284,36	105.715,56
5. Opieka społeczna	33.357,39	32.032,93
6. Szkolnictwo i oświata	124.300,—	118.753,66
7. Ogólne cele kulturalne	1.158,—	1.050,—
8. Bezpieczeństwo publiczne	5.146,56	4.504,56
9. Koszty przedsiębiorstw	17.000,—	5.255,82
10. Zwroty	96.423,—	106.990,63
11. Nieprzewidziane	8.636,64	7.105,91
12. Wydatki nadzwyczajne	84.635,34	76.355,03
13. Przejściowe	382.193,—	80.432,66
Razem	1.322.724,39	956.984,77

Wzrost wydatków administracyjnych spowodowany został znacznem zwiększeniem się wydatków rzeczowych, oraz sum wypłaconych djet za posiedzenia członkom sejmiku, wydziału i komisji. Wydatek na opłacenie urzędników wykazuje nawet małą oszczędność (około 2000 zł.).

Program wydatków drogowych nie został wykonany o całe 50.080 zł. i 50 gr. Wydatki na drogi wyniosły ogółem 324.763 zł. i 47 gr., czyli nawet mniej, niż ściągnięte opłaty drogowe.

Stosunkowo znaczna pozycja na szkolnictwo i oświatę, bo aż 118.753 zł. i 66 gr. wydane zawiera w sobie sumy: zł. 70.866 i gr. 28 na utrzymanie szkoły rzemiosł budowlanych (zawodowej) w Kazimierzu i zł. 30.727 gr. 38 na utrzymanie szkoły hodowlano-rolniczej w Dęblinie.

Ogólnie wykonanie programu wydatków wyraża się w 93% preliminowanych sum, bez wliczania sum dotacji i wydatków na drogi państwowe.

GMINA WIEJSKA I MIEJSKA.

Uwagi samorządowca w odniesieniu do zdrojowisk.

Podstawą i podwaliną Państwa była zawsze gmina.

Jeżeli słusznem jest używane często porównanie państwa z żywym organizmem ludzkim, to gminę porównaćby należało z podstawową komórką, z jakich organizm jest zbudowany.

Podobnie, jak na budowę organizmu ludzkiego i jego poszczególnych organów składają się rozmaite komórki odpowiednio przystosowane do zadań, jakie odnośnym częściom organizmu przypadną do spełnienia—tak samo i ustrój gmin w państwie powinien być należycie zróżniczkowany i dostosowany do zadań, jakie danym gminom wobec organizmu państwowego przypadają do spełnienia. Inne więc wymogi ustrojowe posiadają gminy wiejskie, inne miasta i miasteczka, inne uzdrowiska i zdrojowiska, a inne miejscowości wybitnie przemysłowe czy handlowe.

Ustrój gminy powinien odpowiadać wymogom i potrzebom, podyktowanym stosunkami faktycznemi, zaś z drugiej strony zadaniom, jakie gmina ma do spełnienia wobec Państwa — i jedynie zharmonizowanie tych rozbieżnych nieraz wymogów zapewnić może społeczeństwu najwyższą sumę korzyści.

Ustawa, organizująca ustrój i samorząd gminy, to problem nader ważny dla Państwa, a jak mówi stare przysłowie „gmina to wielki człowiek" i jeżeli tych wielkich i prawych ludzi będziemy mieli dużo, to Państwo nasze stanie się potężnem.

Dotąd bowiem w trzech zaborach ustawodawstwo gminne było różne. Zjednoczyć te trzy zabory i podciągnąć pod jednolite ustawodawstwo, znieść prawa zwyczajowe w niektórych dzielnicach Polski, wprowadzić takie prawo wyborcze, by gminom i Państwu szkody nie przyniosło, to rzecz doniosła, do tego trzeba wielkich ludzi, którzy nie dobro partyjne lub dzielnicowe mają na celu, ale dobro Ojczyzny.

Dotychczasowe prace ustawodawcze w Państwie

naszem dają podstawy do poważnych obaw na przyszłość.

W wielu ustawach, pochopnie i na kolanach pisanych, widzimy niejednokrotnie pewne zawikłania, niedokładne i niejasne stylizowanie, a nieraz sprzeczności z wyrażonem o kilka ustępów dalej rozumowaniem logicznem.

Z tego powodu nawet ludzie o fachowem wykształceniu nie umieją sobie z temi ustawami dać rady. Powstaje przeto chaos, bo każdy na swój sposób ustawy te interpretuje i wykonuje. A wyniki tego odczuwamy na własnej skórze.

Jeśli więc ustawa gminna ma odpowiadać swemu zadaniu, winna być wykładnikiem potrzeb społecznych w dziedzinie ustroju i administracji gminy i powinna być jasną.

Ważnym czynnikiem w ustawach samorządowych są wybory do rad gminnych. Powinny opierać się na ustawie jasnej i na prawach najwyższej etyki ludzkiej, bo gminy są pierwszymi wychowawcami przyszłego obywatela, — a jaki obywatel, takie i Państwo.

Wyborcą w gminie powinien być obywatel, ze stosunkami gminy związany i identyfikujący dobro gminy z interesem własnym. Wpływ żywiołów napływowych i przejściowo tylko w gminie bawiących, na rządy i gospodarkę gminną nie powinien mieć miejsca. Ordynacja wyborcza gminna, winna, godząc pojęcia demokratyczne z interesem ogółu, okoliczność tę w należytej mierze uwzględnić.

Na tle tych ogólnych uwag w sprawie ustawodawstwa gminnego, pragnę poruszyć sprawę ustroju gminnego uzdrowisk i zdrojowisk, a mówiąc o tej kwestji, nie podobna pominąć ustawy z dnia 23 marca 1922 r. o uzdrowiskach. Ustawa ta zaskoczyła niektóre gminy; ograniczyła ich autonomję i stworzyła tyle chaosu i powikłań, przy niezniesionych jeszcze dotąd, innych obowiązujących ustawach, że nawet prawnikom z powodu zagmatwania kompetencji władz, trudno nieraz w tej ustawie się zorjentować.

Ustawa pokrzywdziła gminy w zdrojowiskach, ograniczając ich autonomię.

Dalsze następstwo tej niefortunnej ustawy, to wprowadzenie napowrót dualizmu w rządach tych miejscowości, — w których powinniśmy łączyć, a nie rozdzielać władzę, bo to nie może nigdy wyjść na korzyść zdrojowiska.

Tylko jedna silna władza może mieć powagę, utrzymać porządek, ekonomicznie i wydatnie pracować, oraz brać odpowiedzialność za rządy tak wobec władz przełożonych, jak i wobec społeczeństwa.

Ustawa o uzdrowiskach w brzmieniu obecnem ma przedewszystkiem na względzie zdrojowiska, będące własnością Państwa i odznacza się zbytniem podporządkowaniem spraw uzdrowisk i zdrojowisk czynnikom biurokratycznym, oceniającym sprawy zbyt jednostronnie i prowadzi w praktyce do odsunięcia miejscowych czynników samorządowych od wszelkiego wpływu na tok spraw w zdrojowiskach.

Przecież jeszcze za rządu zaborczego, ówczesne niefortunne przepisy o komisji zdrojowej odczuł Andrzej Potocki, b. namiestnik Galicji. Widząc zgubne ich skutki, umożliwił wprowadzenie w czyn ustawy Sejmowej z dnia 24 lipca 1911, Dz. u. kr. Nr. 108, mocą której usunięto w zdrojowisku Krynickiem dualizm władz i wcielono obszar dworski do gminy Krynica Zdrój, a wszystkie agendy Komisji Zdrojowej przekazano gminie w poruczonym zakresie działania. Aby zaś ówczesny rząd, jako właściciel zdrojowiska, mógł mieć wpływ na tok spraw, przewidziano w ustawie trzech wirylistów rządowych, wchodzących do Rady gminnej, którzyby dobro rządu mieli na oku.

Ani gmina, ani zastrzeżony prawnemi postanowieniami fundusz taks zdrojowych nic na tem nie ucierpiały.

Funduszem taks włodarzyła Rada gminna, składająca się z obywateli, którzy obeznani ze stosunkami, a związani z rozwojem i potrzebami zdrojowiska, nie mogli powziąć żadnego postanowienia, godzącego w interes zdrojowiska, bo tem samem godzili w swój własny interes.

Ludzie przygodni, którzy do Komisji Zdrojowej byli wybierani, ustąpili. Ustąpił i przewodniczący, przez rząd wyznaczony — a przecież Radzie gminnej, która po Komisji Zdrojowej objęła agendy w trudnych warunkach wojennych o bardzo małych dochodach i podczas stałej dewaluacji, — nie można zarzucić, aby nie dawała sobie rady i nie administrowała oszczędnie i ekonomicznie. Przy szczupłych dochodach, jakie posiadała, powiększyła ona majątek Komisji Zdrojowej, zakupując obszerny grunt pod cieplarnię i ogród.

W ten sposób jeszcze za czasów zaborczych rozwiązano kwestję Komisji Zdrojowej, a dziś ustawa o uzdrowiskach napowrót wprowadziła zamieszanie we władzach miejscowych, podkopała autonomję i autorytet gminy, odbierając jej sprawy sanitarne, krępując ją w ustawie budowlanej i t. p.

W dodatku ustawa ta nie zabezpieczyła Komisji Zdrojowej prawa egzekutywy, którą ta przerzuca na gminę.

Po cóż więc stworzono takie nowe ciało, które nie ma władzy w uzdrowisku?

Czas więc, by przy ustawach samorządowych rozpatrzeć i ustawę o uzdrowiskach, jako znoszącą autonomję tych gmin, na obszarze których znajdują się zdrojowiska (zwłaszcza zdrojowiska państwowe), i postanowienia specjalne, dotyczące zdrojowisk, wcielić do ustaw gminnych.

Ustawa o uzdrowiskach, ze względu na niektóre zdrojowiska, jeśli to już jest konieczne, powinna być co najwyżej tylko ramową i to taką, któraby uwzględniała autonomję gmin. Ustawa taka winna możność regulowania odnośnych spraw przekazać samorządowi wojewódzkiemu.

Tylko tam, gdzie gminy leżą za środowiskiem zdrojowiska, gdzie obywatele tych gmin nie mają żadnych realności w zdrojowisku, ani nie łączą ich ściślejsze stosunki ze zdrojowiskiem czy uzdrowiskiem, mogłyby ist-

nieć komisje uzdrowiskowe (zdrojowe), mające moc egzekutywy.

Może tych kilka pobieżnie rzuconych myśli, przy definitywnem uchwalaniu ustawy o samorządzie gminnym, znajdzie w interesowanych sferach pewien odgłos, a w Sejmie pewne uwzględnienia — zanim sprawa przez uchwalenie odnośnych ustaw o samorządzie gminnym na długie lata przesądzoną zostanie.

Dr. Franciszek Kmietowicz.
Burmistrz Krynicy Zdroju.

Z GMIN.

O ROZWIĄZANIE RADY GMINNEJ. Pięciu radnych i czterech członków Komisji kontrolującej gm. *Kowalewszczyzna* wystąpiło do Wydziału Powiatowego w Wysokiem Mazowieckiem o rozwiązanie Rady gminnej, motywując swoje wystąpienie ukończeniem kadencji, zdekompletowaniem rady, brakiem do niej zaufania i t.d.

W SPRAWIE OCHRONY PRZED NISZCZENIEM PÓL. Zebranie gromadzkie w Mokoszce, pow. Wołkowyskiego, postanowiło wystąpić do Starostwa o zarządzenie obławy na dziki w lasach państwowych, które niszczą płody na polach i pododują znaczne straty dla rolników.

PRAWO RYBOŁÓSTWA NALEŻĄCE DO GROMAD WIEJSKICH I MIAST. W myśl obowiązujących przepisów b. zaboru rosyjskiego prawo rybołóstwa przysługujące gromadom wiejskim i miastom należy do gromad jako takich, a nie do poszczególnych członków. Wykonanie rybołóstwa może odbywać się albo na rachunek gromady, albo być wydzierżawione.

We własnym zatem interesie winny uprawnione gromady wiejskie i miasta tak w kontraktach dzierżawy, jak również i w instrukcjach dla prowadzących rybołóstwo uwzględniać ochronę rybołóstwa (co do czasu, miary, narzędzi), wzorując się na kontraktach rządowych.

Ponieważ prowadzenie prawidłowej gospodarki rybnej leży w ogólno-krajowym interesie, winny państwowe władze nadzorcze odpowiednio wpłynąć na władze samorządowe i spowodować uprawnione do rybołóstwa gromady wiejskie i miasta, aby tę gospodarkę rybną regulowały według ogólnych prawideł gospodarowania. Zwrócić tu należy uwagę i na zarybianie. W niektórych sejmikach powiatowych, daje się zauważyć żywsze zainteresowanie się sprawami rybołóstwa.

Należy to rozwinąć na wszystkie samorządy, zainteresowane tą sprawą.

DOKSZTAŁCANIE WE WŁOCŁAWKU. W mieście od 1920 roku istnieje Miejska szkoła zawodowa. Dokształca ona młodzież pracującą w rzemiośle, handlu i przemyśle. Jej zadaniem jest danie słuchaczom wykształcenia niezbędnego fachowcom w zakresie obranego zawodu. Przyjmowaną jest młodzież w wieku od lat 14 do 18 lat, która ukończyła 4 kl. szkoły powszechnej lub na podstawie egzaminu. Personel szkolny składa się z 16 profesorów. Ponieważ nauka w szkole jest bezpłatną, przeto całe koszta utrzymania tej placówki oświatowej obciążają miasto.

W roku szkolnym 1924-25 koszt prowadzenia szkoły wynosił w przybliżeniu 38.000 zł., z czego 6.500 zł. pokryto z subsydjum M. W. R. i O. P., resztę, czyli ok. 31.500 dał Magistrat.

Pozatem miasto prowadzi wieczorowe kursy dla dorosłych. Kontyngent uczących się pochodził z pośród robotników, rzemieślników i służby domowej. Wiek ich waha się od 14 do 40 lat. Ogólna liczba słuchaczy w 1924-25 roku szkolnym wynosiła 312 osób, w tem 150 kobiet. Największą ilość słuchaczy dały młodsze roczniki — do 20 lat — 176, najmniej było słuchaczów w wieku 30 — 40 lat, bo tylko 6. Program obejmował: naukę czytania i pisania, rachunki, pogadanki o historji i geografji Polski, przyrodzie, higjenie, zagadnieniach społecznych oraz religijno-moralnych, wreszcie śpiewy.

BUDOWA SZKOŁY POWSZECHNEJ. Rada Miejska m. *Turka* uchwaliła zaciągnąć od Skarbu Państwa pożyczkę w wysokości 25000 zł. i 15000 zł. w Polskim Banku Komunalnym na dokończenie niektórych robót w wybudowanej bliźniaczej siedmioklasowej szkole powszechnej przy ul. 3 Maja.

SPRAWA OŚWIETLENIA MIASTA. Rada miasta Parczewa postanowiła przyjąć ofertę właścicieli elektrowni Zachęta w Lublinie, którzy własnym kosztem zobowiązują się wybudować elektrownię i dostarczyć miastu oświetlenia.

SPRAWY ZDROWOTNE M. WARSZAWY. Rada Miejska st. m. Warszawy uchwaliła:

1. Zatwierdzić budżet Wydziału XVII Opieki społecznej i Szpitalnictwa na rok 1926 w dochodach: 155.518 zł., w wydatkach: 17.413.220 zł.

2) Podwyższyć od stycznia 1926 r. opłaty za korzystanie ze szpitali do 7 zł. i 8 zł. 20 gr. w odnośnych pozycjach.

3) Wezwać Magistrat do utworzenia specjalnej Komisji, złożonej z członków Magistratu i rzeczoznawców, dla zbadania gospodarki poszczególnych szpitali, dla redukcji służby salowej i gospodarczej w szpitalach i obmyślenia sposobu wprowadzenia uchwały Rady Miejskiej z dnia 19 lutego 1925 r. co do zmiany sposobu wynagrodzenia służby szpitalnej w ten sposób, aby żywność i inne świadczenia były włączone do kosztów ogólnych, wynagrodzenie zaś pieniężne figurowało w pozycji budżetowej. Komisja ta winna ukończyć swe prace z terminem przedstawienia sprawozdania do dnia 1-go lipca 1926 r.

4) Wezwać Magistrat, aby wystąpił ponownie do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych o zwrot kosztów

dotychczasowych na walkę z chorobami zakaźnemi i umysłowemi i o stałe wypłaty należności przewidzianych przez odnośne ustawy.

5) Wezwać Magistrat do poczynienia kroków w instancjach Ministerstwa Skarbu, mających na celu umożliwienie uzyskania od gmin należności za leczenie chorych w szpitalach warszawskich a to drogą ściągania kwot tych z sum przypadających gminom od Skarbu, tytułem udziału w podatkach państwowych: dochodowym i przemysłowym oraz od spożycia, zużycia i produkcji.

6) Wezwać Magistrat do uporządkowania systemu inkasa zaległości za leczenie w szpitalach, dotychczasowy bowiem sposób nie daje żadnej gwarancji spełniania tych czynności dla dobra szpitali i zaległości się powiększają.

7) Wezwać Magistrat, by zwrócił się do posłów sejmowych o przyspieszenie rozpatrzenia w Sejmie wniosków, złożonych w sprawie noweli ustawy o ubezpieczeniu na wypadek choroby specjalnie co do zobowiązania kas chorych do zwracania gminie m. st. Warszawy pełnych kosztów utrzymania chorych w szpitalach, a nie 50% rzeczywistych kosztów, jak to ma miejsce dotychczas, zgodnie z obowiązującą ustawą.

Z DZIAŁALNOŚCI KOMITETU ROZBUDOWY MIASTA LUBLINA ZA 1925 ROK. W roku ubiegłym, począwszy od 5 maja do 15 listopada, wpłynęło do Komitetu Rozbudowy 140 podań o pożyczki budowlane, na sumę złotych 4.439.400 i w tymże czasie odbyło się 17 posiedzeń Komitetu (pierwsze posiedzenie odbyło się 8 czerwca, a ostatnie 25 listopada), na których Komitet rozpatrzył wszystkie podania, kolejno w miarę ich wpływu. Przeważnie, każde podanie było sprawdzone na miejscu przez powołane w tym celu specjalne Komisje i dopiero po zbadaniu na następnych posiedzeniach Komitetu, zostały załatwione w następujący sposób:

Osobom prywatnym przyznano 70 pożyczek na sumę zł. 426.800
Instytucjom społecznym przyznano 7 pożyczek na sumę zł. 279.000
Spółdziel. Budowl. Mieszk. przyznano 2 pożyczki na sumę zł. 930.800

Razem przyznano 79 pożyczek na sumę zł. 225.000

Odmówiono pożyczek 12 petentom na sumę 493.930 złotych. Pozostawiono do rozpatrzenia w 1-szym rzędzie z funduszu na 1926 rok 9 podań na sumę 866.600 złotych i 30 podań na sumę 1.572.300 złotych z powodu nie interesowania się przez petentów i niezłożenia wymaganych formalności — odłożono jako nierealne. Następnie 10 podań na sumę 97.000 złotych petenci wycofali.

Z przyznanych 79 pożyczek wysłano do Banku Gospodarstwa Krajowego w czasie od 12 czerwca do 13 listopada zaopinjowanych do zrealizowania tylko 70 podań na sumę 844.000 złotych, ponieważ 4 petentów zrzekło się pożyczek na sumę 8.500, a 5-ciu petentów podań swych na sumę 78.300 zł. nie uzupełniło potrzebnemi dokumentami.

Na żądanie Komitetu Rozbudowy Bank Gospodarstwa Krajowego pismem z dnia 18.XII — 1925 r. L. 1308 zawiadomił, że do dnia 16.XII — 1925 roku przyznał pożyczki z kredytu m. Lublina następującym poszczególnym petentom, a mianowicie:

Osobom prywatnym 33 pożyczek na sumę zł. 192.800
Instytucjom społecznym 6 pożyczek na sumę zł. 219.000
Spółdziel. Budowl. Mieszk. 2 pożyczki na sumę zł. 210.000

Razem Bank przyznał 41 pożyczek na sumę zł. 621.800 a o pozostałe 29 pożyczek na sumę 222.200 złotych Bank bezpośrednio zwrócił petentom ich dokumenty, motywując, że podania ich zostały załatwione odmownie z powodu wyczerpania kredytu poprzedniemi podaniami.

W końcu Komitet Rozbudowy dnia 8 lutego r. b. zwrócił się do Banku Gospodarstwa Krajowego z prośbą o poinformowanie, w jakiej sumie będzie przyznany kredyt budowlany na miasto Lublin w roku bieżącym — 1926.

Poradnik samorządowy.

1. *Pytanie:* Urząd gminy Tuliszków zapytuje:

1) czy osiedle, powstałe przed wojną z rozparcelowanego folwarku bez pośrednictwa Banku Włościańskiego, posiada prawo samorządu gromadzkiego?

2) czy mieszkaniec gminy posiada prawo udziału w zebraniach gromadzkich wszędzie, gdzie posiada ziemię?

3) czy miejscowość, licząca 30 posiadaczy ziemi, z których tylko 2—4 mieszka na miejscu (reszta mieszka w okolicznych wioskach), ma prawo samorządu gromadzkiego, t. j. czy istnieją tam zebrania gromadzkie i kto ma w nich prawo udziału, w przeciwnym razie, kto dokonywa rozkładu podatku?

Odpowiedź: W myśl przepisów art. 287 ustawy o Sam. Gminnym (Zb. przepisów t. II, wyd. 1892, Ustawy Zarządu Gubernji Kr. Pol. Rozdział V) w każdej wsi lub kolonji, zamieszkałej wyłącznie przez osoby nie podpadające pod art. 197—286 tejże ustawy (t. j. włościan, którym ziemia została nadana w r. 1864) ma być obrany sołtys; mało zaludnione wsie, nie mające oddzielnego sołtysa, albo których władza zwolniła od obowiązku wybierania sołtysa (dawniej gubernator, obecnie wojewoda)) podlegają zawiadywaniu sołtysa najbliższej wsi tej samej gminy (art. 288 i 264 ustęp końcowy).

Z zestawienia art. 264 i 267 przytoczonej wyżej

ustawy wynika, iż udział w zebraniu gromadzkiem biorą jedynie włościanie, zamieszkali w nieruchomościach własnych, położonych w danej wsi. Każdy przeto rolnik, wzgl. posiadacz jakiejkolwiek nieruchomości może mieć prawo udziału w zebraniach gromadzkich tylko w jednej wsi, chociażby posiadał nieruchomości w wielu wioskach.

Przepisy prawne nie ustalają, ile gospodarstw winno stanowić oddzielną gromadę. Z brzmienia wyż. przytoczonych art. 264, 287 i 288 wynika jedynie, iż władza może tworzyć nowe sołectwa, wzgl. kasować już istniejące i odnośne sadyby przydzielać do sołectw sąsiednich tejże gminy.

Podatki są jednak wymierzane terytorjalnie (gruntowy) na gromady, sołtys więc ma obowiązek pobierania ich i od osób, zamieszkałych w innych miejscowościach, a posiadających grunta w granicach jego sołectwa.

2. *Pytanie:* Urząd gminy Świerżeńskiej zapytuje, czy firma leśna, eksploatująca las na terenie gminy wiejskiej, a mająca biuro na terenie gminy miejskiej, winna opłacać podatek wyrównawczy na pokrycie niedoboru budżetowego magistratowi czy gminie wiejskiej? Świadectwo przemysłowe zostało wykupione na teren gminy wiejskiej.

Odpowiedź: Podatek wyrównawczy przysługiwał w r 1925 z mocy ustawy z dn. 13.V—1925 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 59, poz. 414) jedynie *gminie wiejskiej* byłego zaboru rosyjskiego. (Na rok 1926 odnośny projekt ustawy również jedynie dla gmin wiejskich jeszcze nie został przez Sejm uchwalony). Magistrat więc omawianej składki wogóle pobierać nie może. W myśl art. 1 cyt. wyż. ustawy podatek wyrównawczy pobiera się od płatnika świadectwa przemysłowego na wykonywanie przemysłu w gminie, z czego wynika, iż należy brać pod uwagę miejsce wykonywania przemysłu, a nie siedzibę zarządu. W siedzibie zarządu przedsiębiorstwa wymierza się podatek dochodowy od tegoż przedsiębiorstwa. Przypuszczamy, że pytanie powstało na tle pomieszania wymiaru podatku dochodowego z uiszczeniem opłaty za świadectwo przemysłowe.

3. *Pytanie:* Urząd gminy Wilkołaskiej, powiatu Janowskiego, zapytuje, która gmina winna wystawić zainteresowanej osobie zaświadczenie, potrzebne do nabycia gruntu, czy gmina przynależności, czy też gmina, w której zainteresowany chwilowo zamieszkuje?

Odpowiedź: Omawiane w pytaniu zaświadczenie winien wydać urząd gminy stałego zamieszkania, ten bowiem może mieć dokładne dane, potrzebne do wydania zaświadczenia.

Gminy stałego zamieszkania nie należy utożsamiać z pojęciem gminy przynależności (był. zab. ros.), gdyż można mieć przynależność w gminie przez zapisanie do ksiąg stałej ludności, a nigdy na terytorjum jej nie mieszkać. Pod miejscem zamieszkania należy rozumieć w myśl przepisów art. 26 i 27 kod. cyw. główne siedlisko, w którem obywatel osiedla się na stałe.

4. *Pytanie:* Urząd gminy Sobienie-Jeziory zapytuje, czy urząd pocztowy może bez zgody urzędu gminnego ustawiać słupy telefoniczne w osadzie dowolnie bez porozumienia się z władzami gminnemi, nie zwracając uwagi na tamowanie ruchu?

Odpowiedź: Art. 13 ustawy z dn. 3.6—1924 r. o poczcie, telegrafie i telefonie (D. U. R. P. Nr. 58, poz. 584) daje uprawnienia władzom pocztowo-telegraficznym do zakładania instalacyj telegraficznych i telefonicznych bez odszkodowania na drogach i placach publicznych. Poza tem ogólnem uprawnieniem ustawa nie reguluje bliżej sposobu wykorzystywania tych uprawnień. Winnoby to uczynić rozp. wykonawcze do tej ustawy, do wydania którego Minister Poczt i Tel. (dzisiaj Przemysłu i Handlu) jest zobowiązany przepisami art. 48, ale, niestety, już 2 lata mija od wejścia w życie, a rozp. wyk. jeszcze niema.

W praktyce władze pocztowo-telegr. uważają za swój obowiązek porozumiewać się z władzami gminnemi co do przeprowadzania omawianych urządzeń na drogach i placach publicznych; jest to konieczne ze względu bezpieczeństwa i swobody komunikacji, jak i z powodu konieczności brania pod uwagę wytycznych rozbudowy i planu regulacyjnego miasta, czy osady.

Jeżeli w pewnym wypadku ma miejsce omijanie władz gminnych, wzgl. niebranie pod uwagę dezyderatów gminy przy przeprowadzaniu linji telegr. i telef., należy wnieść skargę do właściwej dyrekcji poczt i telegrafów.

5. *Pytanie:* Wydział Powiatowy Sejmiku Stołpeckiego zapytuje, na jakich podstawach parafjanie obowiązani są w woj. wschodnich opłacać składki na cele kościelne i czy wogóle odnośne uchwały Zebrań Parafjalnych są dopuszczalne?

2) Jakie ograniczenia dotyczą wysokości omawianych składek, które w myśl przepisów art. 4 Konkordatu mogą być pobierane przy pomocy urzędów gminnych i kto zatwierdza te uchwały?

Odpowiedź: W województwach wschodnich nie była uregulowana prawnie sprawa poboru składek na cele kościelne, dlatego też były pobierane i mogą być pobierane pomienione składki jedynie jako składki dobrowolne, nie podlegające zatwierdzaniu i przymusowej egzekucji z mocy art. 4 Konkordatu.

6. *Pytanie:* Urząd gminy Skotniki, pow. Tureckiego, zapytuje, jakie zaszły zmiany co do działalności dozorów kościelnych i przeprowadzania uchwał parafjalnych w związku z wejściem w życie konkordatu?

Odpowiedź: Konkordat (z dn. 10.II.1925 r. D. U. Nr. 72, poz. 501) nic nie mówi o dozorach kościelnych i uchwałach parafjalnych; jedynie w art. 4 wspomina, że władze obowiązane są współdziałać przy egzekwowaniu taks i prestacyj na cele kościelne, o ile te taksy i prestacje są przewidziane specjalnemi ustawami. Takie przepisy zawierała, jeżeli chodzi o b. Król. Kongr., księga pierwsza ustawy obcych wyznań (Zb. Pr. tom XI cz. I wyd. z r. 1896 i 1912), regulując kwestje dozorów kościelnych i ich działalności w sprawie wykonywania uchwał parafjalnych. Jednakowoż okólnik Prezesa Rady Ministrów z dn. 26.8.1925 r. (Monitor Polski Nr. 204 r. 1925), zasadzając się na art. 25 konkordatu, wyliczył te wszystkie przepisy prawne, które przestały obowiązywać jako sprzeczne z konkordatem wzgl. konstytucją,

i między innemi podał, jako nieobowiązującą, cyt. wyżej księgę pierwszą ustawy obcych wyznań, traktującą o dozorach, wobec czego należy stać na stanowisku, iż z dn. 3.8.1925 r., t .j. z dniem wejścia w życie konkordatu, dozory kościelne przestały istnieć (a więc i organ powołany do wykonywania uchwał parafjalnych), a co za tem idzie — nie można mówić o obowiązkowem egzekwowaniu składek kościelnych. W praktyce wobec tej próżni prawnej Min. Wyzn. Rel. i Ośw. Publ. zatwierdza po porozumieniu się z odnośnym biskupem uchwały parafjalne i nadaje tymże moc wykonawczą.

Obecnie, jak się dowiadujemy, jest przygotowywana ustawa o radach parafjalnych (dla całego terytorjum Rzeczypospolitej), która zapełni dzisiejszą próżnię.

7. *Pytanie:* Urząd gminy Przerośl zapytuje, czy lokal obecnie wynajęty pod szkołę przez Dozór Szkolny, w którym mieszka lokator i nie chce się wyprowadzić, może być przez wójta opróżniony?

Odpowiedź: Do usuwania lokatora z mieszkania jest uprawniony jedynie właściciel domu i to w drodze sądowej. Usunięcie jednak jest połączone z trudnościami wobec ustawy o ochronie lokatorów z dn. 11.4 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 406).

W każdym bądź razie właściciel nie powinien był odnajmować lokalu Dozorowi Szkolnemu, dopóki nie rozwiązał stosunku najmu z danym lokatorem.

Kontrakt najmu, zawarty przez Dozór Szkolny, daje jednak prawo pierwszeństwa Dozorowi do omawianego lokalu na wypadek wyprowadzenia się lokatora.

8. *Pytanie:* Urząd gminy Janów, pow. Sokólskiego, zapytuje, jak należy przerachować sumę 116.666 mkp. jako czynsz za najem lokalu, mający być spłacanym od 1.3. 1922 r. do 1.4.1923 r. w równych ratach miesięcznych po 8.333 mkp.? A conto uiszczono 200 zł.

Odpowiedź: Rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 14.5.1924 r., ogłoszone w nowem brzmieniu rozp. Min. Skarbu z dn. 25.3.1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 30, poz. 213) zasadniczo wyłącza sprawy czynszu komornianego z pod owego działania, gdyż kwestje te reguluje, jeżeli chodzi o miesięczne stawki, ustawa o ochronie lokatorów z dn. 18.12.1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 4, poz. 19 ex 1921). Trzebaby więc ustalić należność, jaka w każdym miesiącu przypadała według cyt. ustawy.

Nieuiszczony czynsz z winy dzierżawcy winien być obliczony w myśl § 28 i 29 wyżej przytoczonego rozp. w pełnej wartości, obliczonej według § 2 tegoż rozp. Jeżeli zaś czynsz nie został uiszczony z winy właściciela domu, to w zasadzie przeliczenie mogłoby nastąpić jedynie po 1.800.000 mkp. za 1 złotego.

Jeżeliby wziąć pod uwagę winę urzędu gminnego i obliczyć pełną wartość stosownie do § 2, 22 i 29 wyż. cyt. według daty zobowiązania (sierpień 1922 r.), to i wtedy należałoby zapłacić jedynie 116,66 zł.. plus nieprzedawnione %% za dwa lata. Czyli urząd gminny już nadpłacił pewną sumę, uiszczając zł. 200 i więcej płacić nie ma obowiązku.

S. P.

Wydawca: Zrzeszenie Samorządów Powiatowych. Redaktor: Dr. M. Z. Jaroszyński.

Magistrat m. Grodziska Mazow. zgodnie z uchwałą Rady Miejskiej z dnia 26|IV 1926 r, ogłasza niniejszem

KONKURS na stanowisko BURMISTRZA

Do stanowiska przywiązane są pobory według VII kategorji płac upos. pracown. państw. Oferty wraz z życiorysem i odpisami świadectw składać należy do Magistratu do dnia 10 czerwca 1926 r.

Pierwszeństwo mają kandydaci z Grodziska. *Magistrat.*

Drukarnia Zrzeszenia Samorządów Powiatowych

posiada na składzie i wysyła na zamówienia księgi i karty meldunkowe dla rezerwistów.

Zamówienia prosimy kierować pod adresem: Warszawa Leszczyńska 6.

Już wyszła z druku w „Bibljotece Samorządu“ książka prof. *d-ra Adama Pragiera* p. t.

„O dochodach związków komunalnych“

Cena egzemplarza 7 zł.

Skład główny w Administracji tyg. „Samorząd“, Warszawa, ul. Leszczyńska 6. Konto P. K. O. nr.1520.

Administracja „Samorządu“ posiada również na składzie I część pracy prof. Pragiera, wydaną w „Bibljotece Komunalnej Wendego“ p. t.

„Zarys skarbowości komunalnej“

Cena 6 zł.

Dla kupujących obydwie książki prof. Pragiera razem cena 10 zł.

WYDZIAŁ POWIATOWY SEJMIKU POW. SOKOŁOWSKIEGO

ogłasza

KONKURS

na posadę pisarza gminy Sterdyń pow. Sokołowskiego. Uposażenie według gr. X, względnie IX uposażeń urzędników państwowych, mieszkanie, opał i światło. Posada do objęcia od 1-go lipca r. b.

Od kandydatów wymagane jest wykształcenie przynajmniej w zakresie sześciu klas szkoły średniej, kilkoletnia praktyka samorządowa, oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia biura.

Do podania należy dołączyć życiorys, odpisy świadectw szkolnego i dotychczasowej pracy, oraz powołać się na referencję osób poważnych. — Tylko rutynowani i z nieposzlakowaną przeszłością mogą liczyć na otrzymanie posady.

Oferty nadsyłać należy do biura Wydziału Powiatowego w Sokołowie Podlaskim, w terminie do 15 czerwca r. b.

Oferty nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

Zarząd Szkoły dla Urzędników Administracji Gminnej w Warszawie.

(zatwierdzonej reskryptem Min. Spraw Wewn. z dn. 5.VIII 1924. Nr. S. Z.—4287/24)

podaje do wiadomości organów samorządowych i pracowników gminnych, że tegoroczny kurs jesienny w szkole rozpocznie się **w początku sierpnia r. b.** i trwać będzie do połowy grudnia r. b.

Warunki przyjęcia do szkoły pozostają bez zmian, t. j. pierwszeństwo przysługiwać będzie czynnym pracownikom gminnym, delegowanym przez Wydziały Powiatowe, względnie kandydatom posiadającym długoletnią praktykę zawodową lub wykształcenie ogólne wyższe od wymaganego minimum (4 klasy szkoły średniej lub 7 oddz. szkoły powsz.).

Opłata za całkowity kurs nauk wyniesie **200 zł.**

Licząc się z tem, iż samodzielni sekretarze gminni częstokroć nie mogą być delegowani do szkoły z powodu trudności zastąpienia ich w czasie pobytu w Warszawie, Szkoła uzyskała, na mocy reskryptu P. Ministra Spraw Wewnętrznych z dn. 19. XII. 1925 r. Nr. SZ 5639|25, zezwolenie do prowadzenia dla tych pracowników **Kursu Korespondencyjnego** i do poddawania ich następnie egzaminom, celem stwierdzenia ich kwalifikacji fachowych, przewidzianych w statucie wzorowym etatów służbowych dla pracowników gminnych. Ponieważ system wykładów korespondencyjnych jest, rzecz oczywista, znacznie trudniejszy do opanowania przez uczniów, przeto do kursu tego dopuszczani będą jedynie samodzielni sekretarze gminni, względnie urzędnicy magistratów, odpowiadający tym samym wymogom, co i kandydaci kursu zwykłego. Uczniowie kursu korespondencyjnego, pragnący się poddać egzaminowi, po przestudjowaniu przesłanych im wykładów na piśmie, (w okresie 10-cio miesięcznym) przechodzić będą dodatkowy kurs przygotowawczy trzytygodniowy w szkole w Warszawie i zdawać będą egzaminy przed Komisją przy udziale delegatów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Ministerstwa W. R. i O. P. Pomyślny wynik egzaminów uprawniać będzie do otrzymania świadectwa, równoznacznego ze świadectwem z ukończenia szkoły w drodze zwykłej. Koszt nauki systemem korespondencyjnym, wraz z opłatą za kurs dodatkowy i egzamin, wyniesie tyleż co za kurs zwykły t. j. 200 zł.

Podania o przyjęcie przesyłać należy do kancelarji Szkoły:

Warszawa, Kopernika 30, Biuro Pracy Społecznej

w terminie do dnia 15 czerwca r. b.

Do podań dołączyć należy:

życiorys kandydata, świadectwa szkolne i z dotychczasowych prac oraz referencje i znaczek pocztowy na odpowiedź.

Dz. 15938/0/21

Zrzeszenie Samorządów Powiatowych nabyło pozostałą część nakładu książek treści samorządowej, które się ukazały w **Bibljotece Komunalnej Wendego.** Obecnie tedy jesteśmy w możności dostarczyć czytelnikom „Samorządu" nietylko wydawnictwa własne, które ukazały się w **Bibljotece Samorządu,** lecz wogóle wszystkie dotąd niewyczerpane jeszcze wydawnictwa komunalne.

Nabyte wydawnictwa Bibljoteki komunalnej Wendego będziemy odstępować czytelnikom „Samorządu" po cenach zniżonych.

Obecnie tedy mamy na składzie następujące wydawnictwa komunalne:

Wydawnictwa Bibljoteki Komunalnej Wendego

1. *Inż. M. Wł. Nestorowicz,* Dyrektor Depart. w Min. Rob. Publ. **„Sprawa drogowa w Polsce"** cena zamiast 5 zł. 3 zł.
2. *Inż. M. Wł. Nestorowicz.* **„Zbiór ustaw i rozporządzeń drogowych"** cena zamiast 7 zł. 6 zł.
3. *Inż. G. Szymkiewicz* **„Ustawy i rozporządzenia z dziedziny budownictwa obowiązujące w Państwie Polskiem"** cena zamiast 10 zł. 8 zł.
4. *Prof. Dr. A. Pragier* **„Zarys skarbowości komunalnej"** cz. I., cena zamiast 8 zł. 6 zł.
5. *Dr. M. Jaroszyński* **„Samorząd terytorjalny w Polsce"** cena zamiast 5 zł. 3. zł.

Wydawnictwa Bibljoteki Samorządu

1. *Dr. Nowakowski:* **„Zasady zwalczania chorób zakaźnych".** Książka, polecona przez Generalną Dyrekcję Służby Zdrowia, jako podręcznik dla personelu pomocniczego służby zdrowia. Cena 3 zł.
2. *Józef Bek:* **„Działalność Rady Powiatowej w Limanowej na polu popierania sadownictwa w latach 1902 — 1917".** Cena 1 zł. 50 gr.
3. **Kalendarz Samorządowy na rok 1926.** Cena 7 zł.
4. *Stefan Pachnowski:* **„Wskazówki rachunkowo-kasowe dla miast".** Cena 5 zł.
5. *Dr. M. Jaroszyński:* **„Gospodarka gmin wiejskich w Polsce** na tle stanu finansów gminnych"; **„Znaczenie opłat drogowych** w dochodach pow. zw. komun." Cena 5 zł.
6. *Dr. A. Pragier:* **„O dochodach związków komunalnych"** (Cz. druga „Zarysu skarbowości komunalnej" — Warszawa 1924 r.) Cena 7 zł.
   dla nabywających część I i II (całość) 10 zł.

W DRUKU:

1. *Stanisław Podwiński:* **„Bibljografja samorządowa** (zestawienia wszystkich wydanych w języku polskim książek i ważniejszych artykułów, dotyczących samorządu).

—oOo—

Skład główny w administracji tygodnika „SAMORZĄD",

Warszawa, ul. Leszczyńska 6, tel. Nr. 301-93, Konto P. K. O. Nr. 1520.

Drukarnia Zrzeszenia Samorządów Powiatowych. Warszawa, Leszczyńska 6.